NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.003.02.2019

Pan Tomasz Gigol
Prezes Zarządu
IDA Management sp. z o.o.
ul. Prosta 69, 00-838 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/017 - Zarządzanie portfelem kapitałowym i inwestycyjnym Agencji Rozwoju Przemysłu SA oraz podmiotów powiązanych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 92, F +48 22 444 55 94
kgp@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	IDA Management sp. z o.o.[1], ul. Prosta 69, 00-838 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Gigol, Prezes Zarządu (od dnia 31 stycznia 2018 r.), wcześniej Członek Zarządu (będący jedynym Członkiem Zarządu od dnia 14 lipca 2017 r.) W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: 1. Maciej Lipiec, Prezes Zarządu (od dnia 19 lutego 2015 r. do dnia 18 marca 2016 r.) 2. Łukasz Kotapski, Prezes Zarządu (od dnia 18 marca 2016 r. do dnia 13 lipca 2017 r.)
Zakres przedmiotowy kontroli	Organizacja systemu zarządzania funduszami inwestycyjnymi. Zarządzanie FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP, w tym realizacja transakcji zbywania i nabywania ich aktywów. Współpraca w ramach Grupy PFR.
Okres objęty kontrolą	Lata 2014-2019 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*[2]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontrolerzy	1. Filip Byczkowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/41/2019 z 16 maja 2019 r. 2. Małgorzata Duraj, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/42/2019 z 16 maja 2019 r. 3. Monika Kowalska-Rozkosz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/43/2019 z 16 maja 2019 r. (akta kontroli str. 1-7)

[1] Dalej także: IDA Management, Spółka, Zarządzający.
[2] Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. Dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna[3] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

IDA Management, wykonując na zlecenie towarzystwa funduszy inwestycyjnych[4] zadania z zakresu zarządzania funduszami inwestycyjnymi zamkniętymi aktywów niepublicznych[5], których wyłącznym uczestnikiem była Agencja Rozwoju Przemysłu SA[6], z zastrzeżeniem stwierdzonych nieprawidłowości, właściwie realizowała czynności administrowania portfelem aktywów funduszy i nadzorowania spółek portfelowych tych funduszy. Spółka nie dążyła przy tym w wystarczającym stopniu do realizacji strategii ARP i założeń operacyjnych funduszy ukierunkowanych na stopniowe zbywanie aktywów w celu uzyskania płynnych środków pieniężnych na działania restrukturyzacyjne i dalszą działalność inwestycyjną.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Spółka zarządzała FIZAN Spółek ARP oraz FIZAN Nieruchomości ARP zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi oraz z zawartymi z TFI *umowami o zarządzanie*, przyjętymi *Procedurami operacyjnymi* i regulacjami wewnętrznymi. *Procedury operacyjne* nie zostały jednak uzgodnione pomiędzy Zarządzającym a Towarzystwem przed dniem rozpoczęcia wykonywania *umów o zarządzanie*. Wprowadzone wewnętrzne procedury, regulaminy i plany regulowały wszystkie niezbędne obszary i aspekty działalności. Zarządzający nie dokonywał jednak cyklicznych aktualizacji *Procedur operacyjnych* ani *Strategii Inwestycyjnych*.

IDA Management opracowała *Plany operacyjne* funduszy, jednakże większość przyjętych założeń nie została zrealizowana. Potwierdziły to oceny dokonane przez Zarządzającego. Mimo tego plany te także nie były aktualizowane i dostosowywane do zmieniających się okoliczności.

Spółka w większości przypadków przestrzegała procedur w zakresie sporządzania wniosków inwestycyjnych i ich przekazywania do TFI. Poprzedzone były one stosownymi analizami. W tym zakresie w działalności IDA Management wystąpiła istotna nieprawidłowość. Zarządzający nie sporządził analiz, a także nie złożył wniosku inwestycyjnego dotyczącego podpisania w imieniu FIZAN Spółek ARP umowy zobowiązującej fundusz do zbycia oznaczonej spółki w przyszłości. Obowiązki w tym zakresie wynikały z *umowy o zarządzanie* FIZAN Spółek ARP i przyjętej przez strony *Procedury operacyjnej*.

Zarządzający sprawował nadzór właścicielski nad spółkami portfelowymi funduszy, monitorował ich sytuację oraz wspierał działania inwestycyjne i restrukturyzacyjne.

NIK ocenia działania Zarządzającego mające na celu zbywanie i nabywanie lokat funduszy jako niewystarczające. Zawarte *umowy o zarządzanie* nakładały na IDA Management obowiązek wyszukiwania lokat będących potencjalnie przedmiotem inwestycji funduszu oraz pozyskiwania inwestorów dla spółek portfelowych. Jednak podejmowane przez Zarządzającego działania były nieliczne, odnosiły się jedynie do trzech spółek portfelowych (z 18 w obu funduszach ogółem) i zamierzenia nabycia dodatkowych pakietów akcji i udziałów dwóch spółek, a efekt w postaci zbycia lokaty inwestorowi zewnętrznemu dotyczył jedynie jednej spółki portfelowej.

IDA Management w ramach bieżącej współpracy utrzymywała kontakty robocze z PFR TFI SA oraz z ARP, a także uczestniczyła w procesach udzielania pożyczek spółkom portfelowym przez ARP. Mając jednak na względzie sytuację ekonomiczną niektórych spółek portfelowych i świadomość konieczności prowadzenia działań restrukturyzacyjnych i poszukiwania dla nich inwestorów, wskazane było również

---

[3] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

[4] W dniu 28 września 2017 r. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych BGK SA zostało zbyte przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Polskiego Funduszu Rozwoju SA. W następstwie transakcji zmieniona została firma spółki na PFR Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA. Na potrzeby niniejszego Wystąpienia stosowane będą odpowiednio skróty TFI BGK SA, PFR TFI SA bądź ogólnie TFI lub Towarzystwo.

[5] Dalej: FIZAN lub fundusze.

[6] Dalej: ARP SA.

podjęcie działań ukierunkowanych na uzyskanie lub zweryfikowanie możliwości uzyskania wsparcia dla funduszy i spółek portfelowych ze strony podmiotów tzw. Grupy PFR. IDA Management nie wykazała takiej inicjatywy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[7] kontrolowanej działalności[8]

OBSZAR

1. Organizacja systemu zarządzania funduszami inwestycyjnymi

1.1 Organizacja współpracy po utworzeniu funduszy

Opis stanu faktycznego

Umowa spółki IDA Management została podpisana w dniu 19 lutego 2015 r. Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 13 marca 2015 r. W dniu 27 marca 2015 r. Spółka zawarła z TFI BGK SA dwie *umowy o zarządzanie częścią portfela inwestycyjnego funduszu*. Umowy dotyczyły funduszy FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP.

Przedmiotem *umów o zarządzanie* było zlecenie Spółce usług polegających na zarządzaniu portfelem aktywów niepublicznych zgodnie z zasadami polityki inwestycyjnej funduszy określonymi w statutach funduszy oraz zgodnie z zasadami określonymi w dokumencie strategii inwestycyjnej.

W ramach realizacji przedmiotu *umów o zarządzanie*, Spółka zobowiązała się do świadczenie na rzecz TFI usług polegających w szczególności na:

1) dokonywaniu analiz rynkowych i wyszukiwaniu lokat będących potencjalnie przedmiotem inwestycji funduszy,
2) przeprowadzaniu analiz ekonomicznych oraz zapewnieniu sporządzania wszelkich innych analiz dotyczących lokat (tzw. analiz *due diligence*),
3) negocjowaniu warunków i zawieraniu w imieniu funduszy umów mających za przedmiot lokaty,
4) obsłudze procesu zwiększania wartości lokat,
5) wyszukiwaniu i przeprowadzaniu procedur wyjścia funduszu z inwestycji w lokaty, w tym wyszukiwaniu i rekomendowaniu podmiotów, które nabędą lokaty, bądź też koordynowaniu i organizowaniu przeprowadzenia ofert publicznych akcji spółek będących składnikiem lokat na giełdzie papierów wartościowych.

Zadaniem IDA Management było także zapewnienie zgodności realizowanej polityki inwestycyjnej funduszy z ograniczeniami inwestycyjnymi określonymi w statutach i w *ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi*[9]. Na spółce ciążył również szereg obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych względem TFI.

Do wykonywania w imieniu funduszy czynności związanych z zarządzaniem portfelem inwestycyjnym funduszy, Spółce w dniu podpisania *umów o zarządzanie*, zostały udzielone pełnomocnictwa. Miały one szeroki zakres przedmiotowy[10].

---

[7] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

[8] W treści wystąpienia pokontrolnego NIK wyłączyła jawność informacji ustawowo chronionych, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U z 2019 r. poz. 1429, ze zm.) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1010, ze zm.) w interesie IDA Management sp. z o.o. i innych spółek prawa handlowego, których dotyczą zawarte w wystąpieniu pokontrolnym informacje przez ich wykreślenie i zastąpienie oznaczeniem […].

[9] Dz. U. z 2018 r. poz. 1355, ze zm. Dalej: *u.f.i.*

[10] Każde z pełnomocnictw obejmowało w szczególności: 1) reprezentowanie funduszu w procesie inwestycyjnym, w tym składanie ofert i prowadzenie negocjacji warunków nabycia i sprzedaży aktywów funduszu, 2) dokonywanie czynności o charakterze faktycznym i prawnym związanych z nabywaniem aktywów do portfela inwestycyjnego funduszu, 3) dokonywanie czynności o charakterze faktycznym i prawnym związanych ze zbywaniem aktywów wchodzących

Umowy obligowały Spółkę do wdrożenia *Procedury operacyjnej*, *Planu Ciągłości Działania* oraz innych dokumentów wewnętrznych.

Procedury operacyjne[11] związane z wykonywaniem obowiązków wynikających z *umów o zarządzanie* portfelem inwestycyjnym FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP zostały przyjęte w dniu 13 października 2015 r.[12]

W celu sprawowania nadzoru wewnętrznego nad czynnościami zarządzania portfelami w Spółce opracowano i wdrożono procedury i dokumenty wewnętrzne[13], które regulowały wszystkie niezbędne obszary wynikające z *umów o zarządzanie*.

Zgodnie z regulacją *ustawy z dnia 31 marca 2016 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw*[14], TFI zarządzające funduszem inwestycyjnym zostało zobowiązane do uzyskania zgody KNF na powierzenie zarządzania portfelem inwestycyjnym innemu podmiotowi (w tym przypadku IDA Management). TFI, zgodnie z art. 50 ust. 1 *ustawy zmieniającej*, złożyło wymagany wniosek do KNF w dniu 4 czerwca 2018 r., tj. zachowując wyznaczony termin.

Spółka zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 2 i ust. 9 *umów o zarządzanie* zapewniła odpowiednie zasoby personalne, niezbędne do realizacji umów ze starannością wynikającą z zawodowego charakteru świadczonych usług. Nadzór nad spółkami portfelowymi sprawowali menedżerowie inwestycyjni zatrudnieni w Dziale Inwestycji Kapitałowych i Nadzoru nad Spółkami. W latach 2016-2019 Spółka zatrudniała od czterech do pięciu menedżerów inwestycyjnych. Podział lokat (spółek portfelowych) do nadzoru przez konkretnego menedżera inwestycyjnego określany był przez Zarząd IDA Management w drodze uchwały. Decyzja o podziale podejmowana była na podstawie analizy bieżącej sytuacji spółki portfelowej oraz kompetencji, wiedzy i doświadczenia danego menedżera.

(akta kontroli str. 17-28, 45-59, 83-397, 425-433, 466-489, 901-919, 1095-1105, 1142-1575, 3684, 3708-3713)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie § 1 ust. 1 pkt 11 *umów o zarządzanie*, procedura zarządzania portfelem powinna była zostać uzgodniona pomiędzy Zarządzającym a TFI najpóźniej do dnia rozpoczęcia wykonywania umów. Za dzień rozpoczęcia wykonywania *umów o zarządzanie* uznawało się dzień udzielenia przez TFI BGK SA pełnomocnictw do zarządzania częścią portfela inwestycyjnego funduszy, tj. dzień 27 marca 2015 r., natomiast Procedura, a konkretnie cztery *Procedury operacyjne związane z wykonywaniem obowiązków wynikających z umowy o zarządzanie portfelem inwestycyjnym Funduszu FIZAN Spółek ARP/FIZAN Nieruchomości ARP* zostały przyjęte w dniu 13 października 2015 r.

---

w skład portfela inwestycyjnego funduszu, 4) wykonywanie w imieniu funduszu praw korporacyjnych przysługujących funduszowi oraz inne również egzemplifikacyjnie wymienione czynności (w tym m.in. dokonywanie wszelkich czynności, które pełnomocnik uzna za właściwe dla korzystnego ulokowania aktywów wchodzących w skład portfela inwestycyjnego funduszu zarządzanego przez pełnomocnika).

11 Procedura nr 1 – Dostarczanie informacji i dokumentów niezbędnych do obliczania i uzgadniania wartości aktywów netto Funduszu. Procedura nr 2 – Podejmowanie i realizacja decyzji inwestycyjnych. Procedura nr 3 – Raportowanie do KNF, obowiązki informacyjne. Procedura nr 4 – Sprawy księgowe.

12 Dalej: *Procedury operacyjne*. Aktualizacja *Procedur operacyjnych* nastąpiła w dniu 2 grudnia 2016 r.

13 Były nimi: 1) Procedura przeprowadzania należytej analizy przy doborze lokat Funduszu FIZAN Spółek ARP/FIZAN Nieruchomości ARP, 2) Procedura dokumentowania decyzji inwestycyjnych dotyczących portfela aktywów Funduszu FIZAN Spółek ARP/FIZAN Nieruchomości ARP, 3) Regulamin działania w najlepiej pojętym interesie Funduszu FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP, 4) Plan Ciągłości Działania, 5) Regulamin zarządzania konfliktami interesów w IDA Management, 6) Lista Restrykcyjna sporządzona według stanu na dzień 7 listopada 2015 r., 7) Procedura zbywania akcji i udziałów spółek posiadanych przez FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia i/lub zaproszenia skierowanego do potencjalnych nabywców, 8) Regulamin zapobiegania ujawnianiu i wykorzystywaniu informacji poufnych lub stanowiących tajemnicę zawodową IDA Management, 9) Regulamin Funkcjonowania Komitetu Inwestycyjnego, 10) Regulamin Archiwizacji w IDA Management, 11) Polityka Bezpieczeństwa Informacji (Polityka bezpieczeństwa danych osobowych i danych poufnych), 12) Procedura zarządzania środkami pieniężnymi funduszy inwestycyjnych, których aktywa zarządzane są przez IDA Management i 13) Zasady Zarządzania Ryzykiem w IDA Management.

14 Dz. U. poz. 615. Dalej: *ustawa zmieniająca*.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu i Członka Zarządu IDA Management, spółka rozpoczęła działalność w dniu 1 lipca 2015 r. (z dniem zatrudnienia pracowników). Wskazali, że *procedury składające się na proces inwestycyjny Funduszy, w tym selekcja instrumentów finansowych, zawieranie transakcji, ewidencja składanych zleceń i ich realizacji, zostały wypracowane już po rozpoczęciu wykonywania przez Spółkę czynności zarządzania*[15]. Według udzielonych wyjaśnień, *przed dniem rozpoczęcia wykonywania Umowy o Zarządzanie nie została uzgodniona przez Strony finalna wersja procedury zrządzania portfelem, z uwagi na przedłużające się negocjacje Stron w przedmiotowym zakresie. Czynności zarządzania prowadzone były na podstawie Statutów obu Funduszy, Umowy o Zarządzanie, Planów Operacyjnych Funduszy, udzielonych pełnomocnictw, Strategii inwestycyjnych oraz innych aktów prawnych (kodeks spółek handlowych, ustawa o funduszach inwestycyjnych, akty wykonawcze wydane do ustawy i inne powszechnie obowiązujące przepisy prawa)*[16].

NIK zauważa, iż IDA Management nie była w stanie przedstawić daty przyjęcia powołanych w udzielonych wyjaśnieniach *Strategii inwestycyjnych*[17], do których odwoływały się zapisy *umów o zarządzanie*. Natomiast wskazane przez Spółkę *Plany operacyjne* FIZAN Spółek ARP oraz FIZAN Nieruchomości ARP nie obowiązywały ani w momencie udzielenia Spółce pełnomocnictwa do zarządzania częścią portfela inwestycyjnego funduszy w dniu 27 marca 2015 r., ani w momencie faktycznego rozpoczęcia wykonywania *umów o zarządzanie* w dniu 1 lipca 2015 r., bowiem przyjęte zostały uchwałą Zarządu IDA Management *w sprawie zatwierdzenie Planu Operacyjnego FIZAN SARP i FIZAN NARP* w dniu 30 listopada 2016 r.

Podkreślenia wymaga fakt, iż *umowy o zarządzanie* wymagały przygotowania nie tylko *Procedury operacyjnej*, ale również procedury w zakresie archiwizacji, dokumentu regulującego dostęp do informacji niejawnych, czy też *Planu Ciągłości Działania*, jednakże jedynie w odniesieniu do procedury zarządzania portfelem *umowy o zarządzanie* określały nie tylko konieczność ich uzgodnienia z TFI, ale również termin ich uzgodnienia tj. *najpóźniej przed dniem rozpoczęcia wykonywania Umowy przez Zarządzającego.* Dodatkowo *umowy o zarządzanie* stanowiły, iż Zarządzający uprawniony jest wyłącznie do podejmowania działań określonych w procedurze, a świadczenie usług dokonywane będzie zgodnie z procedurą. Brak uzgodnionych *Procedur operacyjnych* nie pozwalał zatem na wykonywanie czynności zarządzania portfelami funduszy zgodnie z zawartymi umowami.

Jednocześnie zgodnie z definicją zawartą w § 1 ust. 1 pkt 13 *umów o zarządzanie* w brzmieniu ustalonym aneksem nr 3 w dniu 2 grudnia 2016 r. *Procedury operacyjne* powinny były być aktualizowane nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy. Obowiązek ten nie był dotrzymywany.

(akta kontroli str. 36-44, 424-436, 513-533, 1163-1205, 1398-1422, 1547-1575, 3699, 10887-10888)

2. IDA Management nie dokonywała co najmniej raz na sześć miesięcy, aktualizacji *Strategii Inwestycyjnych*, co stanowiło naruszenie pkt 4.2 przyjętej przez strony (Towarzystwo i Zarządzającego) w dniu 2 grudnia 2016 r. *Procedury operacyjnej* nr 2 – *Podejmowanie, dokumentowanie i realizacja decyzji inwestycyjnych*.

---

15 Pismo IDA Management z dnia 17 czerwca 2019 r. (znak: L.dz.93/2019).
16 Pismo IDA Management z dnia 10 lipca 2019 r. (znak: L.dz. 100/2019).
17 Pismo IDA Management z dnia 22 sierpnia 2019 r. (znak: L.dz. 168/2019).

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu[18], częstotliwość aktualizacji nie wynikała z powszechnie obowiązujących przepisów, lecz dokonywana była w przypadku zaistnienia takiej potrzeby. Projekty aktualizacji przekazywane były do TFI dwukrotnie – w maju 2018 r. i w marcu 2019 r. Do lipca 2019 r. Spółka nie uzyskała odpowiedzi w przedmiotowej sprawie od TFI.

Umowy o zarządzanie definiowały *Strategię Inwestycyjną* jako dokument określający cele i instrumenty strategii inwestycyjnej i zasad planowania funduszu[19]. Umowa zobowiązała Spółkę do realizowania polityki inwestycyjnej funduszy z uwzględnieniem ograniczeń inwestycyjnych określonych w *u.f.i.*, statutach oraz *Strategii Inwestycyjnej*.

Pierwotna wersja *Procedury operacyjnej* nr 2 z dnia 13 października 2015 r. stanowiła, iż Zarządzający dokonuje przeglądu i ewentualnej aktualizacji *Strategii Inwestycyjnej* co najmniej raz na sześć miesięcy. W wyniku aktualizacji powyższej procedury, zmieniono zapis w tym zakresie i nałożono na IDA Management obowiązek dokonania aktualizacji *Strategii Inwestycyjnej* co najmniej raz na sześć miesięcy. W ocenie NIK, zmianę zapisu *Procedury operacyjnej* należy uznać za obligującą Spółkę nie tylko do dokonania przeglądu, ale również aktualizacji strategii w ściśle określonych terminach, tj. co najmniej raz na sześć miesięcy. Z przekazanych przez IDA Management wyjaśnień, wynika, iż aktualizacje *Strategii Inwestycyjnej* nie były przez Spółkę dokonywane w przyjętych terminach.

(akta kontroli str. 36-44, 6901, 9885-9896, 10887-10888)

1.2 Bieżąca współpraca operacyjna

Opis stanu faktycznego

Upoważnieni pracownicy IDA Management utrzymywali stały kontakt z przedstawicielami TFI. Najczęstszą formą kontaktu była korespondencja drogą elektroniczną lub poprzez wymianę pism. W miarę potrzeb organizowane były spotkania, zazwyczaj z udziałem zarządów obu stron.

Zasady, okoliczności i terminy przekazywania do TFI faktur dla FIZAN, określonych informacji, dokumentów, umów oraz raportów[20], jak też kopii umów zawieranych w imieniu funduszu, skutkujących powstaniem kosztów lub przychodów po stronie funduszu regulowały *Procedury operacyjne*. Załącznikami do *Procedur operacyjnych* były wykazy osób odpowiedzialnych za ich realizację. Załączniki aktualizowane były na bieżąco.

Wymiana informacji następowała także na podstawie innych regulacji – np. zgodnie z *Procedurą zarządzania aktywami płynnymi funduszu inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów Niepublicznych Spółek ARP przez IDA Management Sp. z o.o.*, pracownik Spółki po zawarciu transakcji płynnościowej zobowiązany był do niezwłocznego raportowania tej czynności do Zarządu Spółki oraz do TFI.

Wykonywanie *umów o zarządzanie* wiązało się z powstawaniem dwóch kategorii kosztów. Pierwsza z nich dotyczyła czynności i usług realizowanych na rzecz IDA Management. Zgodnie z postanowieniami *umów o zarządzanie*, koszty te ponoszone były przez IDA Management we własnym imieniu. Druga kategoria kosztów, która powstawała w związku z wykonywaniem *umów o zarządzanie*, to koszty usług świadczonych na rzecz funduszy. Katalogi kosztów obciążających aktywa danego funduszu wraz z określeniem ich limitów, zawarte zostały w art. 34 statutów funduszy. Statuty przewidywały również koszty i wydatki, w odniesieniu do

[18] Pismo IDA Management z dnia 17 lipca 2019 r. (znak: L.dz. 106/2019).

[19] Por. § 1 ust. 1 pkt 16 *umów o zarządzanie* w brzmieniu ustalonym aneksem nr 3 z dnia 2 grudnia 2016 r.

[20] Należały do nich m.in. sprawozdania finansowe spółek portfelowych, informacje o wypłaconych dywidendach oraz o nabyciu lub zbyciu przez fundusz składnika aktywów funduszu, informacje mające wpływ na wycenę aktywów funduszu.

których nie zostały ustanowione żadne limity. W przypadku usług zleconych przez IDA Management, pokrywane one były przez fundusz z jego aktywów.

Na podstawie § 12 ust. 3 *umowy o zarządzanie*, Spółka zawierała w imieniu FIZAN Spółek ARP umowy o świadczenie usług prawnych i doradczych. Usługi doradcze dotyczyły sporządzenia strategii rozwoju dla […], analizy transakcji leasingu zwrotnego (test prywatnego inwestora) dla […], analizy transakcji pożyczki hipotecznej (test prywatnego inwestora) dla […], analizy rynku […] dla […[, audytu procesów produkcyjnych w […] oraz usług doradczych i szkoleniowych z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi.

Spółka nie prowadziła ksiąg rachunkowych funduszy (zadania w tym zakresie nie zostały jej przydzielone), a także nie posiadała zestawienia wszystkich kosztów. Spółka monitorowała koszty ponoszone przez fundusze jedynie w obszarach przez nią generowanych.

W toku realizacji *umów o zarządzanie* nie zaistniała sytuacja, w której nastąpiłoby przekroczenie ustalonych limitów kosztów, co wiązałoby się, zgodnie z § 12 ust. 3-5 *umów o zarządzanie*, z koniecznością pokrycia przez Spółkę lub podmiot przez nią wskazany nadwyżek kosztów przewyższających limity wynikające ze statutu funduszu lub *umów o współpracy*[21].

W toku wykonywania *umów o zarządzanie*, poza zgłoszonymi przez TFI uwagami do składanych przez Zarządzającego do Towarzystwa wniosków inwestycyjnych, według udzielonych wyjaśnień, Spółka nie otrzymała od TFI poleceń dotyczących wykonywania przez Spółkę umów o zarządzanie.

Umowy o zarządzanie zawarte pomiędzy IDA Management a TFI aneksowane były trzykrotnie. W związku z zawartymi w dniu 30 września 2016 r. aneksami nr 2 do *umów o zarządzanie*, usługi jakie miał świadczyć Zarządzający zostały rozszerzone o zarządzanie aktywami płynnymi (m.in. środkami pieniężnymi funduszy). Zarządzający zobowiązał się do zapewnienia płynności lokowanych środków w niezbędnym zakresie, w szczególności umożliwiającej terminową regulację zobowiązań funduszy, w tym poprzez zaciąganie w ich imieniu kredytów lub pożyczek. Aneksem nr 3 z dnia 2 grudnia 2016 r. została uchylona dotychczasowa treść *umów o zarządzanie*. Nowe brzmienie *umów o zarządzanie* – określonych jako *Umowa o zarządzanie aktywami Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów Niepublicznych Spółek ARP* oraz *Umowa o zarządzanie aktywami Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Aktywów Niepublicznych Nieruchomości ARP* – uwzględniało wejście w życie z dniem 4 czerwca 2016 r nowelizacji *u.f.i.*, uwzględniającej przepisy *rozporządzenia 231/2013*[22]. Na mocy wprowadzonych zmian Spółka zobowiązana została do m.in. stosowania polityki przeciwdziałania konfliktom interesów oraz procedur i środków w zakresie zapobiegania i zarządzania nimi, ujawniania TFI wszelkich potencjalnych konfliktów interesów czy też prowadzenia rejestru transakcji osobistych mogących je wywoływać. Spółka posiadała *Regulamin zarządzania konfliktami interesów w IDA Management Sp. z o.o.* od dnia 22 października 2015 r., a także prowadziła rejestr zgód oraz rejestr transakcji własnych w formie elektronicznej. IDA Management nie przekazywała do Towarzystwa informacji o potencjalnych konfliktach interesów, ponieważ nie wystąpiły one w Spółce.

Obowiązujące w IDA Management wewnętrzne procedury, regulaminy i plany dotyczące działalności spółki aktualizowane były w zależności od potrzeb.

---

[21] *Umowy o współpracy* – umowy o współpracy w zakresie utworzenia i zarządzania funduszami zawarte w dniu 9 marca 2015 r. pomiędzy TFI BGK SA a ARP SA.

[22] Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) Nr 231/2013 z dnia 19 grudnia 2012 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/61/UE w odniesieniu do zwolnień, ogólnych warunków dotyczących prowadzenia działalności, depozytariuszy, dźwigni finansowej, przejrzystości i nadzoru (Dz. Urz. UE L 83 z 22.03.2013, str. 1). Dalej: *rozporządzenie 231/2013*.

(akta kontroli str. 433-434, 1062-1094, 1163-1205, 1398-1422, 1456-1489, 1513-1546, 1547-1575, 3695-3697, 5467-5577)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

IDA Management wykonywała *umowy o zarządzanie* portfelami FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP. Wprowadzone w Spółce wewnętrzne procedury, regulaminy i plany regulowały wszystkie niezbędne obszary i aspekty, wynikające zarówno z przepisów prawa, jak i z podpisanych z TFI *umów o zarządzanie* i były aktualizowane w zależności od potrzeb. Spółka przygotowana była kadrowo do prowadzenia powierzonej działalności. W toku realizacji *umów o zarządzanie*, Spółka nie przekroczyła limitów kosztów, a także monitorowała koszty ponoszone przez fundusz w obszarach przez nią generowanych.

Procedury operacyjne nie zostały uzgodnione w terminie określonym w *umowach o zarządzanie*, tj. do dnia rozpoczęcia ich wykonywania. W toku prowadzenia działalności Spółka nie dokonywała aktualizacji procedur zgodnie z treścią umów. Nie były również aktualizowane dokumenty *Strategii Inwestycyjnych* funduszy, stanowiące wytyczne dotyczące zasad alokacji aktywów, zgodnie z polityka inwestycyjną funduszy.

OBSZAR

2. Zarządzanie FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP, w tym realizacja transakcji zbywania i nabywania ich aktywów

2.1 Dotrzymywanie ogólnych zasad zarządzania portfelem

Opis stanu faktycznego

Cele inwestycyjne funduszy

Cel inwestycyjny oraz zasady polityki inwestycyjnej danego funduszu określone zostały w rozdziale VII statutów FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP, stanowiących załączniki do *umów o zarządzanie* poszczególnymi funduszami. Tożsame zapisy ujęto w przyjętych *Strategiach Inwestycyjnych* funduszy. Zgodnie z art. 24 statutów, celem inwestycyjnym funduszy było osiągniecie przychodów z lokat netto funduszu oraz osiągniecie wzrostu wartości aktywów funduszu w wyniku wzrostu wartości lokat funduszu.

Statuty określały dopuszczalne rodzaje lokat. Regulowały także główne kryteria doboru lokat. Dodatkowo uregulowano w nich kwestie dywersyfikacji lokat oraz ograniczenia inwestycyjne. Zarówno przepisy *u.f.i.*, jak i statuty obu funduszy stanowiły, iż lokowanie aktywów funduszy w papiery wartościowe lub instrumenty rynku pieniężnego wyemitowane przez jeden podmiot, wierzytelności wobec tego podmiotu i udziały w tym podmiocie nie mogą stanowić, więcej niż 20% wartości aktywów funduszu (art. 145 ust. 3 *u.f.i.*). Zgodnie z art. 197 ust. 2 w zw. z art. 157 ust. 3 *u.f.i.*, termin na dostosowanie struktury portfela inwestycyjnego funduszu do wymagań określonych w ustawie oraz statucie funduszu wynosił 36 miesięcy od dnia rejestracji funduszu.

Dostosowanie portfela inwestycyjnego do wymagań *u.f.i.*

W okresie objętym kontrolą struktura FIZAN Nieruchomości ARP nie odpowiadała ograniczeniu wynikającemu z art. 145 ust. 3 *u.f.i.*, jednakże fundusz ten został rozwiązany przed upływem wymaganego terminu na dostosowanie jego struktury do wymagań ustawowych.

FIZAN Nieruchomości wpisany został do rejestru funduszy inwestycyjnych w dniu 8 maja 2015 r. W początkowym okresie funkcjonowania w portfelu funduszu znajdowały się aktywa w postaci udziałów w następujących spółkach: Operator ARP sp. z o.o. (77,51%) i IDA Nieruchomości 1 sp. z o.o. (22,49%). W ramach emisji

certyfikatów inwestycyjnych serii C do funduszu wniesiono udziały spółki IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. Przydział certyfikatów nastąpił w dniu 14 stycznia 2016 r. W wyniku emisji struktura portfela funduszu przedstawiała się następująco: Operator ARP sp. z o.o. – ok. 50%, IDA Nieruchomości 1 sp. z o.o. – ok. 11%, IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. – ok. 39% (struktura procentowa ulegała zmianom w czasie, w zależności od aktualnej wyceny spółek). Z uwagi na fakt, iż powyższa struktura nadal nie spełniała wymogów z *u.f.i.*, w latach 2016-2017 rozpatrywane były różne koncepcje i podejmowano działania, np. wykonano analizy prawne i prawnopodatkowe, mające na celu wypracowanie (w porozumieniu z TFI) ostatecznej decyzji. Rozważane scenariusze dotyczyły w szczególności: […].

W dniach 17 maja 2017 r. oraz 9 czerwca 2017 r. IDA Management przekazała do Towarzystwa pisma dotyczące konieczności dostosowania FIZAN Nieruchomości ARP do wymagań *u.f.i.* wraz z przedstawieniem rozważanych scenariuszy. Powyższa kwestia była również przedmiotem spotkań pomiędzy IDA Management oraz TFI w dniach 30 maja 2017 r. i 17 października 2017 r.

W dniu 19 czerwca 2017 r. Zarządzający przedstawił uczestnikowi funduszu, tj. ARP stanowisko dotyczące zasadności podziału spółki […]. Spotkanie dotyczące zaprezentowania możliwych scenariuszy dostosowania portfela funduszu do *u.f.i.* odbyło się w dniu 22 listopada 2017 r., a w dniu 18 grudnia 2017 r. IDA Management przekazała ARP SA rekomendacje odnośnie preferowanego wariantu strategicznego. Zakładał on […]. Zarządzający określił przesłanki dopuszczalności zawarcia umowy sprzedaży udziałów spółek, a także zwrócił się o podjęcie decyzji kierunkowej przez ARP SA. W okresie od stycznia do lutego 2018 r. kwestie dostosowania FIZAN Nieruchomości ARP do wymagań *u.f.i.* stanowiły przedmiot korespondencji i spotkań pomiędzy IDA Management oraz TFI.

W dniu 18 kwietnia 2018 r. zawarte zostało pomiędzy ARP SA, PFR TFI SA oraz IDA Management porozumienie dotyczące FIZAN Nieruchomości ARP i FIZAN Spółek ARP, zgodnie z którym: ARP SA zobowiązało się do nabycia aktywów FIZAN Nieruchomości ARP (udziały w trzech spółkach) i ewentualnego wniesienia ich do końca 2018 r. do FIZAN Spółek ARP oraz przewidziano likwidację FIZAN Nieruchomości ARP. W ramach porozumienia strony dopuszczały przeprowadzenie potencjalnych kolejnych emisji certyfikatów inwestycyjnych FIZAN Spółek ARP w zamian za wniesienie udziałów wszystkich lub niektórych spółek, stanowiących wcześniej aktywa FIZAN Nieruchomości ARP. Dodatkowo wierzytelność FIZAN Nieruchomości ARP z tytułu obniżenia kapitału zakładowego w spółce IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. miała zostać nabyta przez ARP SA i rozliczona w ramach wykupu przez FIZAN Nieruchomości ARP certyfikatów inwestycyjnych będących własnością ARP.

Wniosek inwestycyjny dotyczący zbycia lokat portfela inwestycyjnego FIZAN Nieruchomości ARP przekazany został do TFI w dniu 23 kwietnia 2018 r. TFI w dniu 24 kwietnia 2018 r. wyraziło brak zastrzeżeń i sprzeciwu do podjęcia decyzji inwestycyjnej objętej wnioskiem. Umowy zbycia udziałów spółek portfelowych FIZAN Nieruchomości ARP zostały zawarte pomiędzy ARP SA oraz FIZAN Nieruchomości ARP (reprezentowanym przez IDA Management) w dniu 8 maja 2018 r., a w dniu 28 maja 2018 r. fundusz został postawiony w stan likwidacji.

Oryginały dokumentów związanych z FIZAN Nieruchomości ARP i spółkami wchodzącymi w skład portfela inwestycyjnego tego funduszu, w tym m.in. analizy kosztów analiz/scenariuszy dotyczących dopasowania portfela do *u.f.i.*, przekazane zostały do TFI, będącego jednocześnie likwidatorem funduszu, w dniu 31 lipca 2018 r. Koszty związane z likwidacją FIZAN Nieruchomości ARP, w tym koszty likwidatora, poniósł fundusz.

W odniesieniu do FIZAN Spółek ARP struktura portfela funduszu zgodna była z określonymi w ustawie i statucie limitami inwestycyjnymi. Począwszy od IV kw. 2017 r. w przekazywanych przez IDA Management do TFI kwartalnych *Raportach z przeglądu inwestycyjnego FIZAN Spółek ARP*, przedstawiana była szczegółowa analiza zgodności portfela z limitami inwestycyjnymi wynikającymi z *u.f.i.*, statutu oraz *Strategii Inwestycyjnej*. Zbycie dwóch lokat przez FIZAN Spółek ARP nie naruszyło ustalonych limitów inwestycyjnych.

NIK zauważa, iż w przekazywanych przez Zarządzającego do TFI kwartalnych *Raportach z przeglądu inwestycyjnego FIZAN Spółek ARP*, Zarządzający nie ujął lokaty w postaci wierzytelności w związku z udzieloną przez fundusz pożyczką spółce Mesko-AGD sp. z o.o. Fakt udzielenia tej pożyczki był jednak TFI znany.

(akta kontroli str. 1424-1434, 3118-3676, 3697-3698, 5465, 5578-5665, 10091, 10095, 10104-10154)

Plany operacyjne dla FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP oraz sprawozdania z ich wykonania

Zarząd IDA Management w dniu 30 listopada 2016 r. przyjął *Plany operacyjne* dla FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP.

Podstawowym założeniem planów było utrzymanie dotychczasowego profilu działalności funduszu przy rozwinięciu skali – wzrost WAN[23] o ok. 3% rocznie w odniesieniu do FIZAN Nieruchomości ARP oraz wzrost WAN o ok. 6% rocznie w odniesieniu do FIZAN Spółek ARP, nabywanie i zbywanie składników lokat funduszu oraz aktywne zarządzanie portfelem funduszu.

Plan operacyjny FIZAN Nieruchomości na lata 2017-2021 zakładał sprzedaż dwóch nieruchomości, likwidację jednej ze spółek portfelowych oraz umorzenie udziałów. Łączna wartość zbycia lokat miała wynieść 23 mln zł, a wypłaconej funduszowi przez spółki dywidendy 4,5 mln zł. Z uwagi na zbywanie w kolejnych latach poszczególnych składników lokat, planowany był wzrost środków pieniężnych z 5,37 mln zł w 2017 r. do 18,48 mln zł w 2021 r. (15,76 mln zł w 2019 r.). Przy założonym średniorocznym wzroście WAN w wysokości 3%, wartość portfela FIZAN Nieruchomości ARP SA miała wzrosnąć z 82,28 mln zł do 98,43 mln zł.

Plan Operacyjny FIZAN Spółek na lata 2017-2021 zakładał zbycie w kolejnych latach dziesięciu spółek z portfela FIZAN Spółek za łączną kwotę 120,67 mln zł, nabycie lokat na łączna kwotę ok. 11 mln zł., wpływy z tytułu dywidendy wpłaconej do funduszu w łącznej wysokości 4,8 mln zł, a także emisję gotówkową do funduszu na łączną kwotę 10 mln zł. Prognozowano wzrost środków pieniężnych związanych ze zbywaniem lokat funduszu z 34,51 mln zł w 2017 r. do 110,63 mln zł w 2021 r. Wzrost wartości portfela funduszu (środki pieniężne oraz lokaty) prognozowano z kwoty 188,72 mln zł w 2017 r. do kwoty 203,15 mln zł w 2021 r.

W dniu 28 listopada 2017 r. uchwałą Zarządu Ida Management powołane zostały zespoły koordynujące aktualizację *Planów operacyjnych* FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP. Ich zadaniem było określenie stanu realizacji *Planów operacyjnych*, w szczególności w odniesieniu do przyjętych założeń. Zgodnie z uchwałą, zespoły sporządziły w dniu 12 stycznia 2018 r. sprawozdania stanowiące rozliczenie obowiązujących *Planów operacyjnych* dla FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP (za okres od przyjęcia *Planów operacyjnych* do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.)

W sprawozdaniach wskazano, iż zrealizowano założenie w zakresie aktywnego zarządzania portfelami obu funduszy.

[23] Wartość aktywów funduszu inwestycyjnego pomniejszona o zobowiązania funduszu w dniu wyceny.

W zakresie *Planu operacyjnego* FIZAN Spółek ARP – w ocenie Zarządzającego – osiągnięto: wzrost WAN o 39,42% rocznie (przy zaplanowanym 6%), nabywanie i zbywanie składników lokat funduszu i sumaryczny wzrost wartości funduszu o 6% średniorocznie (planowano 188,72 mln zł, a osiągnięto 280,39 mln zł). Przyjęte w *Planie operacyjnym* FIZAN Spółek ARP założenie sprzedaży dziesięciu spółek do 2021 r. określone zostało jako będące w trakcie realizacji. Nastąpiło zbycie jednej spółki – Diotech sp. z o.o. za cenę 1,3 mln zł (przy zaplanowanym na 2017 r. zbyciu czterech spółek portfelowych za łączna kwotę 27,26 mln zł.).

W sprawozdaniu wskazano, iż Zarządzający podjął również działania w zakresie zbycia spółki […], jednakże – jak wskazano – ze względu na brak porozumienia z oferentami, Zarządzający odstąpił od zbycia udziałów podejmując uchwałę w sprawie zamknięcia sprzedaży udziałów w tej spółce[24].

Ida Management wykazała większe niż planowano wpływy z tytułu dywidendy wypłaconej do FIZAN Spółek ARP, tj. 4,09 mln zł (przy planowanej 1,57 mln zł).

W sprawozdaniu wykazano również, iż nie została zrealizowana emisja gotówkowa do FIZAN Spółek ARP na łączną kwotę 10 mln zł, która została oceniona jako niezbędna do planowanych na kolejne lata inwestycji w instrumenty dłużne nienotowane na aktywnym rynku na łączną kwotę 11 mln zł. W związku z powyższym Zarządzający zwrócił się do ARP SA o podjęcie kierunkowych decyzji – rekomendacji dla IDA Management dotyczących założeń przyjętych w *Planie operacyjnym*.

W związku z zapisami *Planu operacyjnego* FIZAN Spółek ARP w zakresie nabywania nowych składników lokat, IDA Management prowadziła działania rozpoznawcze dotyczące możliwości kupna dodatkowych pakietów udziałów i akcji dwóch spółek portfelowych FIZAN Spółek ARP – […] oraz […] – od podmiotów trzecich.

W dniu 31 marca 2017 r. Zarządzający podjął uchwałę[25] w sprawie wyrażenia zgody na uruchomienie procedury nabycia […] udziałów spółki […]. Wartość udziałów wyceniono na […] zł. Zaproszenie do podjęcia rozmów wystosowane zostało przez Zarządzającego w dniu 11 kwietnia 2017 r. W toku negocjacji strony nie doszły do porozumienia – proponowana przez IDA Management cena wyniosła 900 tys. zł, a sprzedającego 2 800 tys. zł.

W dniach 29 czerwca 2017 r. oraz 7 lipca 2017 r. IDA Management wystosowała pisma do spółki […], wyrażające chęć nabycia akcji spółki, będących w posiadaniu pracowników spółki. W piśmie uzależniono proponowaną cenę jednostkową od wielkości możliwego do nabycia pakietu akcji. W dniu 28 sierpnia 2017 r. spółka poinformowała IDA Management o przewidywanej liczbie akcji możliwych do zakupu (od […] tys. do […] tys.) w cenie jednostkowej […] zł. Do momentu opracowania sprawozdania nie zakończono analizy celowości nabycia pakietu akcji spółki.

Zrealizowano niższe niż planowano koszty netto FIZAN Spółek ARP, tj. 5,72 mln zł, przy planowanych 6,19 mln zł.

Poziom środków pieniężnych na koniec 2017 r. wyniósł 4,29 mln zł, przy założonej w *Planie operacyjnym* kwocie 34,51 mln zł. Niższy niż planowano poziom środków pieniężnych wyjaśniany był m.in. niepełną realizacją założeń w zakresie zbywania poszczególnych składników lokat i wypłaconą Mesko-AGD sp. z o.o. pożyczką. Pomimo niższego niż planowano poziomu środków pieniężnych, wartość portfela FIZAN Spółek ARP na koniec 2017 r. była wyższa niż planowana i wyniosła 280,36

[24] Uchwała nr 1/XLIX/2017 z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie zamknięcia sprzedaży udziałów […]

[25] Uchwała nr 2/XXIV/2017 z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie wyrażenia zgody na uruchomienie procedury nabycia udziałów spółki […].

mln zł (planowano 188,72 mln zł). Na powyższy wynik wpływ miała wartość lokat, która wyniosła 276,07 mln zł (założono 154,21 mln zł).

W zakresie *Planu operacyjnego* FIZAN Nieruchomości ARP nie zostały zrealizowane, z wyjątkiem wykazanego jako zrealizowane aktywnego zarządzania portfelem, wszystkie pozostałe założenia, tj. wzrost WAN o ok. 3 % rocznie, nabywanie i zbywanie składników lokat, sumaryczny wzrost wartości funduszu o 3% średniorocznie, sprzedaż nieruchomości i likwidacja jednej ze spółek portfelowych oraz sprzedaż nieruchomości i umorzenie udziałów.

W wyniku zarządzania portfelem FIZAN Nieruchomości ARP wartość aktywów netto w skali roku spadła o 1,74 %, tj. o 1,38 mln zł, z poziomu 79,77 mln zł na koniec 2016 r. do poziomu 78,39 mln zł na koniec 2017 r.

W ramach realizacji *Planu operacyjnego* FIZAN Nieruchomości ARP planowana była sprzedaż dwóch nieruchomości[26] będących własnością spółki portfelowej funduszu – […]. W dniu 12 lipca 2017 r. […] zawarła z inną spółka z portfela FIZAN Nieruchomości – […] umowę pośrednictwa na zbycie tych nieruchomości. Z powodu sytuacji na rynku nieruchomości sprzedaż nie została zrealizowana, natomiast została przeniesiona na kolejny rok. Brak sprzedaży nieruchomości spowodował, iż nie nastąpiła likwidacja spółki […], do której powyższe nieruchomości należały. W związku z powyższym fundusz nie osiągnął z tytułu zbycia składników lokat planowanej kwoty 5 mln zł.

Założenie dotyczące umorzenia udziałów w […] nie zostało wprawdzie zrealizowane w 2017 r., jednak podjęte zostały działania tym celu. W dniu 19 czerwca 2017 r. na posiedzeniu Komitetu Inwestycyjnego IDA Management rozpatrzony został wniosek w sprawie wyrażenia zgody na obniżenie kapitału zakładowego spółki poprzez umorzenie 16 tys. udziałów o łącznej wartości 8 mln zł. TFI potwierdziło brak sprzeciwu wobec powyższej decyzji inwestycyjnej w dniu 30 czerwca 2017 r. Z uwagi na konieczność dopasowania struktury funduszu do wymagań *u.f.i.* w listopadzie 2017 r. odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyli przedstawiciele Zarządzającego, TFI i ARP SA, na którym ARP SA poinformowała o preferowanym wariancie realizacji ustawowego obowiązku dostosowania struktury funduszu do wymagań *u.f.i.* W związku z powyższym umorzenie udziałów w 2017 r. nie nastąpiło.

Zrealizowano niższe niż planowano koszty netto FIZAN Nieruchomości ARP, tj. 1,99 mln zł, przy planowanych 2,26 mln zł.

Poziom środków pieniężnych na koniec 2017 r. wyniósł 1,14 mln zł, przy założonej w *Planie operacyjnym* kwocie 5,34 mln zł. Niższy niż planowano poziom środków pieniężnych związany był m.in. z brakiem sprzedaży dwóch nieruchomości, a także związanym z tym brakiem likwidacji spółki […], do której powyższe nieruchomości należały.

Pomimo nieznacznie wyższej niż planowano wartości Lokat FIZAN Nieruchomości ARP, tj. 77,72 mln zł (planowano 76,94 mln), niższa wartość posiadanych środków pieniężnych, spowodowała niższą niż planowano wartość całego portfela funduszu, tj. 78,86 mln zł (planowano 82,28 mln zł).

(akta kontroli str. 60-82, 1009-1061, 1163-1205, 1358-1422, 1513-1546, 5236-5240, 10096-10097, 10863-10877)

Audyty prowadzone przez TFI w IDA Management

Na podstawie § 9 *umów o zarządzanie* TFI przeprowadziło w IDA Management dwa audyty dotyczące prawidłowości i skuteczności sprawowania nadzoru nad lokatami FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP przez Zarządzającego.

[26] Obie nieruchomości: […] zlokalizowane były w […].

Pierwsze badanie zostało przeprowadzone w okresie wrzesień-październik 2016 r. (obejmujące okres od początku wykonywania umowy do 31 października 2016 r.)[27].

Sprawozdanie końcowe z audytu przekazane zostało IDA Management pismem z dnia 22 grudnia 2016 r. W wyniku badania ustalono, że działania podejmowane przez Zarządzającego w ramach procesu zarządzania portfelami inwestycyjnymi, zwiększania wartości lokat, sprawowania nadzoru właścicielskiego, przechowywania i archiwizowania informacji oraz dokumentów związanych z realizacja umów, w tym dokumentowania decyzji inwestycyjnych wypełniają zapisy *umów o zarządzanie* oraz są zgodne z politykami inwestycyjnymi określonymi w statutach i *Strategiach Inwestycyjnych*. Ustalono również, iż limity i ograniczenia inwestycyjne oraz zasady dotyczące kosztów funduszy wynikające z *u.f.i.* i określone w statutach i *Strategiach inwestycyjnych* były przez Zarządzającego zachowane.

Podczas badania audytowego stwierdzone zostały trzy ustalenia, które zostały przez IDA Management wykonane:

- wprowadzenie wymogu formalnego dokumentowania kontroli wewnętrznych przeprowadzanych przez compliance menedżera IDA Management oraz częstotliwości podejmowania czynności kontrolnych,
- uzupełnienie planu ciągłości działania o procesy krytyczne dla ciągłości działalności Zarządzającego, zasady postępowania i komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej w sytuacjach kryzysowych oraz dane kontaktowe wszystkich pracowników Zarządzającego,
- uzupełnienie zapisów procedur wewnętrznych Zarządzającego o brakujące definicje, w szczególności: limitów ryzyka, decyzji inwestycyjnych, *Planu operacyjnego*, czy też odniesienia do *rozporządzenia 231/2013*.

Drugi audyt dotyczący prawidłowości i skuteczności zarządzania aktywami FIZAN Spółek ARP, przeprowadzony został przez TFI w okresie marzec-kwiecień 2019 r. Obejmował okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 28 lutego 2019 r.[28]

Sprawozdanie końcowe przekazane zostało do IDA Management w dniu 29 maja 2019 r. Ustalono, iż proces zarządzania funduszem co do zasady zgodny jest z *umową o zarządzanie*. Audytorzy stwierdzili jednak, iż działania Zarządzającego odnoszą się głównie do istniejących w portfelu funduszu lokat, bowiem Zarządzający nie podejmował czynności związanych z aktywnym poszukiwaniem nowych, potencjalnych lokat do portfela, a jego działania oparte zostały głownie o nadzór i monitorowanie lokat już istniejących i podejmowanie działań inwestycyjnych w obrębie tych lokat, tj. zbycie lokaty z portfela funduszu poprzez zakup przez inną spółkę portfelową funduszu, dokapitalizowanie spółki portfelowej, karencję okresu spłaty pożyczki udzielonej przez fundusz spółce portfelowej.

W związku z powyższymi ustaleniami skierowano do Zarządzającego rekomendację dotyczącą zwiększenia aktywnego poszukiwania nowych lokat do portfela inwestycyjnego i wykorzystanie potencjału aktualnie posiadanych lokat w zakresie wzrostu wartości portfela. W dniu 11 lipca 2019 r. Zarządzający przekazał do TFI *Raport IDA Management sp. z o.o. z realizacji rekomendacji z audytu prawidłowości*

---

[27] Dotyczyło ono: wykonywania usług określonych w umowie, zgodnie z zasadami w niej określonymi, przestrzegania ogólnych zasad nabywania i zbywania lokat funduszy, przestrzegania zasad współpracy pomiędzy Zarządzającym a TFI, stosowania się Zarządzającego do wydanych przez TFI poleceń, przestrzegania limitów kosztów określonych w *umowach o zarządzanie*, przestrzegania zasad ochrony informacji niejawnych, a także wykonywania przez Zarządzającego obowiązków wynikających z *u.f.i.* (m.in. dotyczących wprowadzenia i stosowania planu ciągłości działania).

[28] Celem audytu było zbadanie prawidłowości i skuteczności realizacji procesu zarządzania aktywami funduszy, nabywanie i zbywanie lokat funduszy zgodnie z polityką inwestycyjną, statutami, przepisami prawa i przyjętymi *Planami operacyjnymi*, sprawowanie nadzoru nad spółkami portfelowymi, efektywność współpracy Zarządzającego z TFI, w tym w zakresie przekazywania informacji niezbędnych do wypełniania przez TFI jego obowiązków wynikających z przepisów prawa i statutów funduszy, prawidłowość i skuteczność zabezpieczania informacji poufnych oraz stanowiących tajemnicę zawodową w związku z realizacją *umów o zarządzanie* oraz efektywność procesu zapobiegania konfliktom interesów i zarządzania nimi.

i skuteczności zarządzania aktywami Funduszu FIZAN Spółek ARP przez IDA Management sp. z o.o. przeprowadzonego na zlecenie PFR Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A., w którym poinformował, iż zwrócił się do ARP SA o udzielenie akceptacji i wsparcia przy aktywnym poszukiwaniu lokat. Zarządzający zaplanował przegląd portfela ARP SA w celu identyfikacji podmiotów, które byłyby w stanie wejść jako lokaty do FIZAN Spółek ARP albo być nowymi partnerami dla obecnych spółek portfelowych, a także analizę potencjalnie nowych obszarów działalności spółek oraz możliwości współpracy między podmiotami.

W audycie zawarte zostały również inne rekomendacje, które dotyczyły kwestii organizacyjnych i formalnych. IDA Management rozpoczęła implementację otrzymanych wskazówek, uwag i zaleceń jeszcze w trakcie trwania audytu[29].

(akta kontroli str. 398-420, 490-512, 538-593, 9897-10086)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

IDA Management nie dokonała aktualizacji przyjętych w dniu 30 listopada 2016 r. *Planów operacyjnych* dla FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP, pomimo, iż *Plany operacyjne* zakładały ich aktualizację nie rzadziej niż raz do roku[30].

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu IDA Management, *Plan Operacyjny z 2016 roku został w 2017 roku poddany ewaluacji, z której wynika, że realizacja oraz aktualizacja Planu wymagała decyzji kierunkowej i podtrzymania decyzji dotyczącej zarówno emisji gotówkowej do FIZAN SARP na kwotę 10 mln zł, jak i sprzedaży lokat i dalszego inwestowania w instrumenty dłużne.* Wskazał także, że *weryfikacja założeń Planu Operacyjnego możliwa jest po otrzymaniu założeń do strategii ARP na kolejne lat i otrzymaniu decyzji Uczestnika, co do wniesienia do FIZAN SARP nowych spółek lub emisji gotówkowej, która pozwoli na nabywanie nowych Lokat czy też dezinwestycji*[31]. Wniosek dotyczący rekomendacji certyfikariusza FIZAN Spółek ARP dla Zarządzającego FIZAN Spółek ARP (tj. spółki IDA Management) przekazany został do ARP SA w dniu 18 grudnia 2017 r. Spółka nie otrzymała od ARP SA odpowiedzi w przedmiotowej sprawie.

Zdaniem NIK, brak rekomendacji czy decyzji kierunkowej ze strony ARP SA jako jedynego uczestnika funduszy, nie powinien powodować braku aktualizacji *Planów operacyjnych*. Plan operacyjny jako dokument określający cele i planowane do podjęcia w najbliższym okresie konkretne zadania, ukierunkowane na osiągnięcie celów strategicznych funduszu, jest jednym z fundamentalnych dokumentów wyznaczających kierunki prowadzenia działalności. Specyfiką planu operacyjnego jest określenie takich celów, które zapewniają podmiotowi zachowanie płynności finansowej, a także warunków, które muszą być dotrzymane przy realizacji poszczególnych zadań i czynności.

W ocenie NIK, brak decyzji kierunkowej ze strony ARP SA, jakkolwiek utrudniał planowanie przyszłych działań, nie uniemożliwiał aktualizacji *Planów operacyjnych*. Aktualizacja *Planów operacyjnych* powinna była uwzględniać określone w art. 24 statutów FIZAN Nieruchomości ARP i FIZAN Spółek ARP cele funduszy, czyli osiągniecie przychodów z lokat netto funduszu oraz wzrostu wartości aktywów funduszu w wyniku wzrostu wartości lokat funduszu, a także obowiązującą w danym momencie sytuację rynkową oraz kondycję finansową poszczególnych spółek

---

[29] W Raporcie z realizacji rekomendacji z audytu prawidłowości i skuteczności zarządzania aktywami Funduszu FIZAN Spółek ARP przez IDA Management sp. z o.o. przeprowadzonego na zlecenie PFR Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych SA z dnia 10 lipca 2019 r. Zarządzający przedstawił sposoby wdrożenia ustaleń, z zastrzeżeniem, iż rekomendacja dotycząca regularnego przekazywania do TFI informacji o podjętych lub planowanych działaniach z zakresu poszukiwania potencjalnych nowych lokat do portfela inwestycyjnego funduszu oraz poszukiwania rozwiązań wspierających funkcjonowanie istniejących lokat w ramach kwartalnego przeglądu z portfela inwestycyjnego FIZAN Spółek ARP zrealizowana zostanie z kwartalnym raportem z przeglądu portfela inwestycyjnego funduszu za III kw. 2019 r.

[30] Pkt 3.6 cz. V *Planu Operacyjnego* FIZAN Nieruchomości ARP i Pkt 3.5 cz. V *Planu Operacyjnego* FIZAN Spółek ARP.

[31] Pismo Prezesa Zarządu i Członka Zarządu IDA Management z dnia 10 lipca 2019 r. (znak: L.dz. 100/2019).

portfelowych i ich perspektywy rozwoju. Podkreślenia wymaga, iż IDA Management zobowiązana została w *umowach o zarządzanie* do opracowania i przedstawienia *Planów operacyjnych*, przestrzegania ich postanowień i zapewnienia regularnej aktualizacji[32]. Podpisując umowy, Spółka oświadczyła również, że posiada wszelkie zasoby, warunki techniczne i organizacyjne oraz wiedzę i doświadczenie niezbędne do prawidłowego, rzetelnego i niezależnego wykonywania umowy, w sposób ciągły i niezakłócony[33]. W opisanej sytuacji braku możliwości uzyskania stanowiska ARP co do planowanych wobec funduszu działań, Zarządzający winien był samodzielnie zaplanować oraz aktualizować działania, kierując się powyższymi założeniami i działając w celu zaspokojenia interesu i maksymalizacji korzyści funduszy.

(akta kontroli str. 1104, 3695, 5465, 10095)

2.2 Zarządzanie portfelowe

Opis stanu faktycznego

Nadzór właścicielski nad spółkami portfelowymi

IDA Management sprawowała nadzór korporacyjny nad spółkami znajdującymi się w portfelach inwestycyjnych funduszy.

Zarządzający współuczestniczył w działaniach restrukturyzacyjnych spółek poprzez współfinansowanie audytów wybranych obszarów działalności spółek, planów rozwojowych i strategii spółek, podejmowanie działań mających wpływ na kapitał zakładowy, udzielenie pożyczki przez fundusz jednej ze spółek portfelowych, czy odbywanie walnych zgromadzeń/zgromadzeń wspólników[34]. Odbywano również spotkania z zarządami spółek, zaś działania nadzorcze były realizowane poprzez sprawowanie funkcji członków rad nadzorczych[35]. Zarządzający monitorował także poszczególne obszary funkcjonowania spółek portfelowych, w tym kwestie finansowe, sprzedażowe, inwestycyjne i organizacyjne.

W Spółce przyjęta została procedura wewnętrzna dotycząca zasad nadzoru właścicielskiego IDA Management jako zarządzającego w ramach FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP[36]. Dokument określił cele w prowadzeniu nadzoru właścicielskiego oraz zbiór wytycznych niezbędnych do ich realizacji. Głównym celem nadzoru właścicielskiego nad spółkami portfelowymi sprawowanego przez IDA Management miało być zapewnienie wzrostu wartości aktywów ulokowanych w funduszu. W tym celu Zarządzający przewidywał właściwe i zgodne z wytycznymi kształtowanie statutów/umów spółek portfelowych, stosowanie dobrych praktyk dla wyboru i oceny kompetencji organów nadzorczych i zarządczych w spółkach portfelowych oraz monitorowanie pracy organów spółek portfelowych i wyników spółek portfelowych.

Zasady nadzoru właścicielskiego regulowały w szczególności kompetencje podlegające zastrzeżeniu w statutach/umowach spółek portfelowych dla WZ/ZW, RN czy Zarządu, zasady uczestnictwa pełnomocników funduszy w WZ/ZW, a także wytyczne do opracowywania w spółkach rocznych planów rzeczowo-finansowych oraz analiz z ich wykonania. Określono w nich również obowiązki przedstawicieli funduszu zasiadających w RN, ich kwalifikacje oraz wynagrodzenie, obowiązki menedżerów odpowiedzialnych za prowadzenie spraw wskazanej przez Zarząd IDA Management spółki portfelowej.

---

32 Por. § 3 ust. 1 pkt 1 oraz pkt 17 *umów o zarządzanie* w brzmieniu ustalonym aneksem nr 3 z dnia 2 grudnia 2016 r.

33 Por. § 2 umów o zarządzanie

34 Dalej także: WZ/ZW.

35 Dalej także: RN.

36 Zasady nadzoru właścicielskiego IDA Management Sp. z o.o. Zarządzający w ramach FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP przyjęte uchwałą Zarządu nr 2/XIV/2015 z dnia 22 października 2015 r., zmieniane trzykrotnie – ostatnio jako Zasady nadzoru właścicielskiego IDA Management Sp. z o.o. Zarządzający w ramach FIZAN Spółek ARP przyjęte uchwałą Zarządu nr 74/VIII/2019 z dnia 6 sierpnia 2019 r. Dalej: Zasady nadzoru właścicielskiego.

Zasady nadzoru właścicielskiego ani inne dokumenty obowiązujące miedzy IDA Management a Towarzystwem nie przewidywały zaangażowania TFI w proces uzgadniania instrukcji do głosowania na WZ/ZW.

Uchwały podejmowane na WZ/ZW[37] dotyczyły również zagadnień o istotnej wartości majątkowej dla danej spółki portfelowej, w tym przykładowo:

- W II kw. 2016 r. wyrażono zgodę na zbycie przez […] nieruchomości zabudowanej, stanowiącej prawo użytkowania wieczystego działki wraz z prawem odrębnej własności pięciu lokali niemieszkalnych oraz prawa użytkowania wieczystego działki za łączną cenę 2 300 tys. zł;
- W II kw. 2017 r. dokonano sprzedaży należącej do […] nieruchomości za cenę 3 700 tys. zł;
- W dniu 22 grudnia 2017 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników[38] […] podjęło uchwały w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż pakietu […] tys. akcji spółki […] na rzecz […] oraz zwolnienie spółki zależnej […] z długu z tytułu udzielonej w 2014 r. pożyczki;
- W dniu 8 stycznia 2018 r. NZW spółki […] wyraziło zgodę na wystawienie przez spółkę weksla *in blanco* na rzecz […], którego suma wekslowa nie mogła być wyższa niż 120 000 tys. zł;
- W dniu 26 kwietnia 2018 r. NZW spółki […] wyraziło zgodę na: zaciągnięcie przez spółkę pożyczki w wysokości do kwoty 7 000 tys. zł przeznaczonej na sfinansowanie zakupu środków trwałych, nabycie środków trwałych, nabycie środków trwałych, a także na zawarcie umowy leasingu finansowego maszyn i urządzeń produkcyjnych do kwoty 9 500 tys. zł netto, w tym sprzedaż tych urządzeń do leasingobiorcy po zakończeniu umowy leasingu;
- W dniu 17 lipca 2018 r. NZW spółki […] wyraziło zgodę na zaciągniecie pożyczki od […] w wysokości do kwoty 16 895 tys. zł przeznaczonej na sfinansowanie pożyczki na rzecz […], a także na zawarcie umowy pożyczki z tą spółką;
- W dniu 23 listopada 2018 r. NZW spółki […] wyraziło zgodę na: zaciągnięcie pożyczki w wysokości do kwoty 15 660 tys. zł przeznaczonej na sfinansowanie zakupu środków trwałych, nabycie środków trwałych, a także na zawarcie umowy leasingu finansowego urządzeń i maszyn produkcyjnych o wartości 22 551 tys. zł, w tym sprzedaż tych składników do leasingobiorcy po zakończeniu umowy leasingu.

Prowadzone przez IDA Management działania monitorujące w ramach prowadzonego nadzoru polegały na: gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących bieżącej działalności spółek portfelowych, analizowaniu ich sytuacji finansowej oraz realizacji planów rzeczowo–finansowych, a także kompletowaniu i analizowaniu dokumentów dotyczących WZ/ZW spółek i ich rad nadzorczych.

W październiku 2018 r. w ramach przeprowadzanego w IDA Management zadania audytu wewnętrznego *Badanie prawidłowości sprawowania nadzoru nad spółkami portfelowym*i, weryfikowano właściwe i zgodne z wytycznymi zawartymi w *Zasadach nadzoru właścicielskiego* kształtowanie statutów lub umów spółek portfelowych. Audytor podkreślił, iż zasady określają ponad 50 wymagań dotyczących kompetencji i obowiązków organów spółek portfelowych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w statutach/umowach spółek. W efekcie badania, po przeanalizowaniu wszystkich statutów lub umów spółek, stwierdzono, ze zapisy w nich zawarte w większości

[37] Różny stopień szczegółowości prezentowanych danych dotyczących zgód wyrażonych przez Zarząd IDA Management był odzwierciedleniem sposobu zaprezentowania ich w kwartalnych *Raportach z przeglądu inwestycyjnego FIZAN Spółek ARP/FIZAN Nieruchomości ARP* oraz w Sprawozdaniach z działalności spółek portfelowych.

[38] Dalej: NZW.

przypadków są ukształtowane zgodnie z *Zasadami nadzoru właścicielskiego*. Spośród 31 rekomendacji wskazanych zostało jedynie dziewięć, które posiadały priorytet pilności realizacji określony jako średni (oznaczający, że brak wdrożenia rekomendowanej zmiany może wiązać się z ryzykiem dla spółki, funduszu lub IDA Management) – dotyczyły one np. zmiany lub sprecyzowania w statutach/umowach niektórych spółek działań objętych wymaganymi zgodami korporacyjnymi WZ/ZW, czy też opracowania i wprowadzenia w regulacjach wewnętrznych szczegółowych wymagań w zakresie sprawozdawczości i raportowania przez zarząd do RN spółki.

IDA Management dokonywała oceny pracy zarządów i rad nadzorczych zgodnie z funkcjonującymi *Zasadami nadzoru właścicielskiego*, zarówno na podstawie analizy współpracy, jak i wyników osiąganych przez daną spółkę. Wynikiem oceny pracy zarządu i rady nadzorczej było udzielenie bądź brak udzielenia absolutorium członkom tych organów za dany rok sprawozdawczy, a także powołanie lub brak powołania tych samych osób na kolejną kadencję albo odwołanie w trakcie kadencji.

Spotkania z zarządami spółek portfelowych, organizowane były w zależności od potrzeb, przy czym w spółkach, w których pojawiały się problemy operacyjne, spotkania organizowane były częściej[39]. Wizyty w spółkach były również elementem przeprowadzanych przez Zarządzającego audytów.

Pracownicy IDA Management zasiadali również w RN spółek Portfelowych FIZAN Spółek ARP, otrzymując wynagrodzenia zgodnie z uchwałami WZ/ZW w tym zakresie[40]. Wynagrodzenie członków RN w ośmiu spółkach wynosiło jednokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, w pozostałych pięciu spółkach – było zróżnicowane w zależności od pełnionej funkcji, przy czym w trzech z nich przewodniczący RN otrzymywali również jednokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Najniższe wynagrodzenie otrzymywali członkowie RN […], gdzie wyniosło od 0,4 do 0,5 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Zarządzający monitorował coroczne sporządzanie przez spółki portfelowe planów rzeczowo-finansowych.

W jednym przypadku – w 2018 r. w spółce […][41] – plan rzeczowo-finansowy nie został opracowany. Zarządzający wyjaśnił, iż brak jego sporządzenia wynikał z faktu, że w 2018 r. miało nastąpić połączenie spółki z jej spółką zależną – […], do czego niezbędna była wycena majątku spółki przejmowanej. Z uwagi na długotrwały proces związany z wyceną majątku oraz przedłużającymi się pracami związanymi z połączeniem, przygotowanie planu rzeczowo-finansowego dla […] na 2018 r. okazało się niemożliwe. W związku z negatywną opinią RN z dnia 19 października 2018 r., zarząd spółki odstąpił od połączenia spółek.

W jednym przypadku – w 2016 r. w spółce […] – z uwagi na brak zaopiniowania planu rzeczowo-finansowego przez RN, nie doszło również do jego zatwierdzenia przez zgromadzenie wspólników.

W większości przypadków, plany rzeczowo-finansowe zatwierdzone zostały zgodnie z terminem określonym w *Zasadach nadzoru właścicielskiego*[42], tj. do dnia 15 stycznia danego roku. Opóźnienie w zatwierdzaniu planów nastąpiło w ok. 27% przypadków, z czego w odniesieniu do czterech dokumentów wyniosło ponad trzy miesiące[43].

Zarządzający prowadził comiesięczny monitoring wyników działalności spółek z wykonania budżetu. W tym celu tworzone były zestawienia zawierające

---

[39] Najczęściej poruszano kwestie dotyczące omówienia projektów planów rzeczowo-finansowych albo odchyleń w ich realizacji, omówienia bieżącej sytuacji finansowo-ekonomicznej czy planowanych kierunków działania.

[40] Zaprezentowane dane obejmują stan na 10 lipca 2019 r.

[41] Dalej: […].

[42] Pkt 2.3.2.3.1 lit. e *Zasad nadzoru właścicielskiego* z dnia 22 października 2015 r., pkt. 7.2.1 lit. e w zmienionej wersji *Zasad nadzoru właścicielskiego* z dnia 6 sierpnia 2019 r.;

[43] […].

następujące informacje: rachunek zysków i strat, bilans, rachunek przepływów pieniężnych, budżet sprzedaży, kosztów i inwestycji oraz analizę wybranych wskaźników. Przekazywane przez spółki informacje obrazowały stopień wykonania planu rzeczowo-finansowego. Zbiorcze zestawienia przedstawiane były Zarządowi IDA Management co miesiąc i dotyczyły wykonania wyniku netto w stosunku do planu.

IDA Management nie opracowywała polityki dywidendowej, obejmującej wszystkie spółki należące do FIZAN Nieruchomości i FIZAN Spółek. Nie były również opracowywane polityki wypłat dywidend dla poszczególnych spółek wchodzących w skład portfela obu funduszy. Decyzje o wypłacie dywidend zapadały jednostkowo w konkretnych przypadkach.

(akta kontroli str. 182-249, 2477-2525, 3118-3224, 3683, 3684-3690, 3694-3967, 4012-4032, 5241-5393, 6890-6894, 6896-6897, 6951-9208, 9277-9572, 9729-9749, 9751-9759, 10886-10887, 10893-10915, 10918-10920, 10923-10998, 11155-11160)

Działania Zarządzającego ukierunkowane na wyjście z lokat

Zarządzający prowadził poszukiwania inwestorów w odniesieniu do trzech spółek portfelowych: Diotech sp. z o.o., […] oraz […][44]. Spośród nich fundusz zbył udziały tylko w jednej spółce.

Zarząd IDA Management podjął decyzję[45] o sprzedaży spółki […] w dniu 9 listopada 2015 r, a ogłoszenie w sprawie wyrażenia pisemnego zamiaru podjęcia negocjacji dotyczących sprzedaży […]% akcji […] ukazało się w dzienniku ogólnopolskim w dniu 19 listopada 2015 roku. Na ogłoszenie odpowiedział jeden inwestor, który złożył pisemne zgłoszenie zamiaru przystąpienia do procedury. Inwestor złożył ofertę wstępną w dniu 15 stycznia 2016 r. Oferta ostateczna nie została przez spółkę złożona.

W procesie dotyczącym spółki […], w dniu 11 kwietnia 2017 r. Zarząd IDA Management wyraził zgodę na uruchomienie procedury zbycia […] udziałów, stanowiących […]% kapitału zakładowego spółki i powołał zespół negocjacyjny. Proces zbycia udziałów prowadzony był stosownie do zapisów *Procedury zbywania akcji i udziałów spółek posiadanych przez FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia lub zaproszenia skierowanego do potencjalnych nabywców*. Zgodnie z procedurą, ogłoszenie ukazało się w dniu 14 kwietnia 2017 r. w ogólnopolskim dzienniku o profilu ekonomicznym. Na ogłoszenie odpowiedziały dwa podmioty. Złożyły one pisemne zgłoszenia zamiaru przystąpienia do procedury, podpisały stosowne zobowiązania do zachowania poufności oraz w wyznaczonym terminie złożyły oferty wstępne. W dniu 10 lipca 2017 r. odbyły się spotkania z inwestorami, jednakże na tym etapie procesu postanowiono zakończyć postępowanie bez wyłonienia nabywcy. Powodem odstąpienia od procesu była zbyt niska cena za pakiet udziałów oferowana przez jednego z oferentów oraz zapowiedź drugiego dotycząca weryfikacji złożonej oferty cenowej w przypadku wypłaty dywidendy za 2017 r. i dalszego uczestnictwa pierwszego oferenta w procesie zbywania udziałów […].

Zarząd IDA Management w dniu 18 sierpnia 2017 r. zamknął procedurę sprzedaży udziałów […] i rozwiązał zespół negocjacyjny.

(akta kontroli str. 3693, 5236, 6899-6900, 9871-9884, 10096-10097, 10854-10861)

Raportowanie IDA Management do TFI

[44] Dalej: […].

[45] Uchwała Zarządu IDA Management sp. z o.o. nr 7/XVI/2015 z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wyrażenia zgody na uruchomienie procesu zbycia akcji Spółki […].

Od początku prowadzenia działalności, tj. od dnia 1 lipca 2015 r., IDA Management opracowywała okresowe raporty ze swojej działalności w postaci kwartalnych *Raportów z przeglądu inwestycyjnego FIZAN Nieruchomości ARP/FIZAN Spółek ARP*, przekazywanych zgodnie z *Procedurami operacyjnymi* do TFI. Zawierały one wystandaryzowany zakres informacji[46]. Począwszy od raportu za IV kw. 2017 zakres przygotowywanych i przekazywanych do TFI informacji uległ rozszerzeniu[47].

W związku z żądaniem ARP SA, IDA Management przekazywała również do ARP sprawozdania finansowe spółek wchodzących w skład portfela inwestycyjnego funduszy – co kwartał, w miesiącu następującym po zakończonym kwartale.

Sprawozdania w takiej formie za 2016 r. zostały wgrane przez Zarządzającego do Bazy Nadzoru Właścicielskiego ARP SA, natomiast sprawozdania za 2018 i 2019 r. zostały przekazane za pośrednictwem tzw. chmury. W 2017 r. ARP SA otrzymała dane za I i II kw. 2017 roku. IDA Management nie przekazała do ARP SA raportów za III i IV kw. 2017 r., pomimo, iż zobowiązana była do ich przekazywania na mocy przyjętych między stronami uzgodnień z dnia 23 stycznia 2017 r. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu i Członka Zarządu IDA Management[48], *z uwagi na znaczny upływ czasu IDA Management nie jest w stanie w sposób jednoznaczny, niebudzący wątpliwości wskazać przyczyn, z powodu których Uczestnikowi Funduszu nie zostały przekazane dane za III i IV kwartał 2017 r. Prawdopodobną przyczyną takiego stanu rzeczy był błąd ludzki*.

Agencja zwracała się również do Zarządzającego z prośbą o wyjaśnienie m.in. powodów braku realizacji planów finansowych w niektórych spółkach portfelowych czy przyczyn spadku wyceny niektórych spółek. Strony organizowały również spotkania robocze, w trakcie których Zarządzający informował ARP m.in. o bieżącej sytuacji spółek, prognozach, założeniach i kluczowych wskaźnikach ekonomiczno-finansowych[49].

Wyceny poszczególnych spółek należących do portfela FIZAN Nieruchomości ARP i FIZAN Spółek ARP sporządzane były przez zewnętrzny podmiot wyceniający, a następnie analizowane przez menedżera inwestycyjnego, sprawującego nadzór właścicielski nad daną spółką. Również prognozy finansowe przekazywane przez spółki portfelowe, będące podstawą dokonywanej przez podmiot zewnętrzny wyceny, były analizowane przez menedżerów inwestycyjnych i kontrolera finansowego pod kątem ich spójności z aktualnymi wynikami finansowymi, strategiami spółek oraz poprzednio przekazanymi założeniami do prognoz. W przypadku wystąpienia istotnych różnic lub zmiany prognoz, menedżer inwestycyjny zwracał się do spółek portfelowych o dodatkowe wyjaśnienia przyczyn, skutków i zasadności wprowadzonych zmian, a następnie wraz z kontrolerem finansowym weryfikował je.

---

46 Należały do nich: 1) informacje o działaniach podejmowanych przez IDA Management wobec spółek w ramach nadzoru w raportowanym kwartale, 2) analiza składu portfela: udział Funduszu w kapitale zakładowym danej spółki, omówienie aktualnej sytuacji w spółkach, zaistniałych kluczowych zdarzeń oraz realizacji planu-rzeczowo finansowego, dane finansowe (prognozy, z wyjątkiem pierwszych *Raportów z przeglądu inwestycyjnego FIZAN Nieruchomości ARP/FIZAN za III kw. 2015*, w których nie przedstawiono Prognoz, plan rzeczowo-finansowy na bieżący rok, wykonanie miesiąca poprzedzającego miesiąc kończący raportowany kwartał), 3) dane o wycenach spółek portfelowych na koniec bieżącego kwartału, wraz ze zmianami procentowymi oraz przyczynami tych zmian, 4) inne zdarzenia mogące mieć wpływ na sytuację Funduszu oraz na realizację przez Fundusz celu inwestycyjnego, 5) informacje o przekroczeniu limitów inwestycyjnych, 6) planowane działania inwestycyjne na kolejny kwartał

47 W raportach znalazły się dodatkowe lub uszczegółowione informacje w zakresie: 1) działań podejmowanych przez Zarządzającego wobec Funduszu, np. dotyczące powołania Zespołu ds. aktualizacji Planu Operacyjnego Funduszy, przeprowadzonych analiz w zakresie kwestii przekroczenia limitów inwestycyjnych czy uzgodnień z TFI oraz Certyfikariuszem na temat możliwych scenariuszy postępowania w celu dostosowania struktury FIZAN Nieruchomości ARP do zapisów u.f.i., 2) wykonania działań planowanych na raportowany kwartał wraz z przyczynami i skutkami braku ich realizacji, 3) analizy zgodności Portfela inwestycyjnego z limitami ryzyka oraz limitami inwestycyjnymi Funduszu, w tym szczegółowy, procentowy udział danej spółki portfelowej w strukturze Funduszu, 4) działania zaradcze podjęte lub planowane do podjęcia w zakresie zidentyfikowanych ryzyk w spółkach portfelowych, 5) informacje o podjętych uchwałach na Zgromadzeniach Wspólników, 6) kluczowe ryzyka dotyczące sytuacji Funduszu

48 Pismo Prezesa Zarządu i Członka Zarządu IDA Management Sp. z o.o. z dnia 17 lipca 2019 r. (znak: L. dz. 106/2019).

49 IDA Management Sp. z o.o. Przegląd portfela FIZAN SARP – wybrane wskaźniki, luty 2019 r.

Spółki portfelowe nie były informowane o wartości wynikającej z opracowanych wycen, zgodnie bowiem z klauzulą zawartą w raportach z wyceny, dokument wyceny mógł być wykorzystany wyłącznie dla celów związanych z wyceną aktywów funduszu i mógł być udostępniany TFI, Zarządzającemu, obsłudze księgowej funduszu, audytorowi funduszu i depozytariuszowi, natomiast udostępnianie dokumentów wycen innym podmiotom wymagało pisemnej zgody wyceniającego.

(akta kontroli str. 430, 435, 920-921, 3118-3676, 6890, 6905-6906, 6890, 6907-6950, 6900)

Wsparcie potrzeb inwestycyjnych spółek portfelowych i ich procesów restrukturyzacyjnych

IDA Management dokonywała analizy i wsparcia potrzeb inwestycyjnych spółek portfelowych i dokonywała kontroli ryzyka inwestycyjnego w następujący sposób:

- Umowy spółek portfelowych lub statuty określały progi kwotowe, po przekroczeniu których decyzje inwestycyjne, wymagały uchwał ZW/WZ. Menadżerowie inwestycyjni zobowiązani byli do dokonania analizy danej inwestycji przed posiedzeniem ZW/WZ, która była elementem wniosku na posiedzenie Zarządu IDA Management.
- Potrzeby inwestycyjne były analizowane na etapie tworzenia planów rzeczowo-finansowych, strategii inwestycyjnych oraz planów naprawczych, a także były przedmiotem obrad posiedzeń Komitetu Inwestycyjnego, np. w odniesieniu do pożyczki dla spółki Mesko-AGD sp. z o.o., której część przeznaczono na […], czy dokapitalizowania Mesko-Rol sp. z o.o.
- Zarządzający udzielał również pisemnych rekomendacji w zakresie wsparcia finansowania potrzeb inwestycyjnych spółek portfelowych – […] oraz […] przez ARP SA, a także uczestniczył w związanych z tym spotkaniach.

Kontrola procesów inwestycyjnych w spółkach przebiegała na bieżąco. Spółki zobowiązane były do rozliczenia realizowanego etapu inwestycji przed rozpoczęciem realizowania kolejnego. W niektórych przypadkach, po istotnym procesie inwestycyjnym, wykonywany był audyt, np. w spółce […][50].

W celu wsparcia spółek portfelowych w procesach restrukturyzacji, rozwoju i zwiększenia konkurencyjności IDA Management podejmowała na podstawie *umów o zarządzanie* następujące działania:

- Poszukiwanie możliwości synergii pomiędzy spółkami, w tym np. pomiędzy […] a […][51];
- Realizacja *Projektu ubezpieczeniowego*, polegającego na poszukiwaniu i przedłożeniu oferty ubezpieczeniowej dla każdej z zainteresowanych spółek portfelowych w zakresie ubezpieczenia majątkowego (dzięki efektowi skali uzyskano oferty o […]% korzystniejsze cenowo z zachowaniem identycznych warunków ubezpieczenia);
- Realizacja *Projektu białych certyfikatów*, polegającego na zaprezentowaniu spółkom portfelowym możliwości pozyskania dodatkowych środków finansowych z tzw. białych certyfikatów, a następnie poszukiwaniu i współpracy z zewnętrznym doradcą w zakresie przygotowania i kompleksowej obsługi spółek w tym zakresie. W wyniku tego działania pięć spółek złożyło wnioski do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o wydanie świadectw efektywności energetycznej o łącznej wartości 682 tys. toe;

[50] Sprawozdanie z audytu „Weryfikacja wykonania procesu inwestycyjnego zawartego w Wieloletnim Planie Rozwoju na lata 2015-2018 w […]" wraz z badaniem uzupełniającym, Warszawa, kwiecień-maj 2017 r.

[51] W wyniku przeprowadzonych analiz przygotowany został m.in. raport: Podsumowanie Pierwszego Etapu Prac Związanych z Analizą Obszarów Potencjalnej współpracy pomiędzy […] oraz […], Warszawa, czerwiec 2017 r.

- Realizacja *Projektu eCommerce*, którego celem było unowocześnienia stron internetowych; przeprowadzone szkolenia i spotkania z zarządami spółek, zaowocowały powstaniem nowych stron internetowych w sześciu spółkach;
- Nadzorowanie i uczestniczenie w tworzeniu strategii spółek, a także zlecanie analiz służących spółkom do podejmowania strategicznych decyzji[52];
- Uczestniczenie i nadzorowanie procesów udzielania pożyczek spółkom portfelowym przez ARP SA oraz pomiędzy spółkami portfelowymi;
- Udzielenie pożyczki przez FIZAN Spółek ARP spółce Mesko-AGD sp. z o.o. w celu wsparcia działań restrukturyzacyjnych;
- Weryfikowanie przez menadżerów inwestycyjnych IDA Management planów rzeczowo-finansowych spółek portfelowych przed ich zatwierdzeniem, a w przypadku odstępstw od ich realizacji, organizowanie spotkań z zarządami spółek, w celu uzgodnienia działań korygujących.

W okresie zarządzania FIZAN Spółek ARP przez IDA Management większość spółek portfelowych przygotowała dokument strategii, plan rozwoju lub plan restrukturyzacyjny. Cztery spółki – […] – nie posiadały zatwierdzonego dokumentu, przy czym spółki […] i […] były w trakcie jego przygotowywania.

Według wyceny na dzień 31 marca 2019 r., wartość sześciu spośród 13 spółek znajdujących się w FIZAN Spółek ARP w trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych, była niższa od wartości w momencie jej wniesienia do funduszu, tj. […] – 17,8% wartości początkowej, […] – 50,5%, […] – 58,2%, […] – 60,7%, […] – 69,7% oraz […] – 94,2%[53].

W odniesieniu do powyższych spółek IDA Management zlecała wykonanie analiz branżowych i eksperckich, jak również podejmowała działania wspierające spółki w procesach restrukturyzacyjnych, w tym zmierzające do wypracowania kierunków przyszłej działalności danej spółki, zapewnienia finansowania lub dokonania zmian organizacyjnych. W zależności od spółki podejmowane działania obejmowały również zaangażowanie ARP SA.

Dodatkowo w czerwcu 2017 r. Zarządzający przeprowadził kontrole prawidłowości nadzoru nad m.in. […], […] oraz […] Stwierdzono, iż nadzór nad wskazanymi spółkami prowadzony jest zgodnie z obowiązującymi w IDA Management *Zasadami nadzoru właścicielskiego*.

(akta kontroli str. 3684-3707, 3714-3944, 3979-4011, 4121-5235, 5416-5431, 5666-5774, 6951-9208, 9769-9855, 10921, 11161-11166)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Zarządzający podejmował sporadyczne działania zmierzające do wyszukiwania lokat będących potencjalnie przedmiotem inwestycji funduszu oraz rekomendowania podmiotów, które byłyby zainteresowane zakupem spółek portfelowych.

IDA Management była zobowiązana do powyższych działań na mocy § 3 *umów o zarządzanie*. Zarządzający poszukiwał natomiast inwestorów w odniesieniu do trzech spółek portfelowych oraz przeprowadzał czynności, mające na celu nabycie dodatkowych udziałów i akcji w dwóch spółkach, będących lokatami FIZAN Spółek ARP.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu i Członka Zarządu IDA Management[54], Spółka nie prowadziła poszukiwań inwestorów w odniesieniu do wszystkich spółek, bowiem

[52] Np. Audyt procesów produkcyjnych […], Analiza rynku […], Audyt zasobów ludzkich pod kątem restrukturyzacji i optymalizacji zatrudnienia w […].

[53] W portfelu FIZAN Spółek ARP w okresie od dnia 12 stycznia 2016 r. znajdowała się jeszcze jedna spółka: […], której wartość w momencie zbycia stanowiła 30,4% wartości początkowej.

[54] Pismo Prezesa Zarządu i Członka Zarządu IDA Management Sp. z o.o. z dnia 22 sierpnia 2019 r. (znak: L. dz. 168/2019).

trwające lub planowane w spółkach restrukturyzacje i programy naprawcze miały na celu ustabilizowanie sytuacji finansowej spółek i ich rozwój, a przez to również zwiększenie wartości rynkowej.

Zdaniem NIK, nie budzi wątpliwości, że wszelkie działania Zarządzającego, w tym zbywanie i nabywanie lokat funduszu winno służyć realizacji określonego w statucie celu funduszu, którym było osiąganie przychodów z lokat netto funduszu i osiąganie wzrostu wartości aktywów funduszu w wyniku wzrostu wartości lokat. Jednak dokumentem obrazującym sposób osiągniecia założonego celu inwestycyjnego były *Plany operacyjne.* W przypadku FIZAN Spółek ARP plan taki zakładał osiągnięcie określonego wzrostu WAN m.in. poprzez zbycie 10 spółek portfelowych w latach 2017-2021 oraz inwestycje w instrumenty dłużne nienotowane na aktywnym rynku na łączną kwotę 11 000 tys. zł. Wykonywanie działań restrukturyzacyjnych, wsparcie strategiczne i operacyjne dla spółek portfelowych, czy też sprawowanie nadzoru właścicielskiego, stanowiło wykonanie jedynie części obowiązków wynikających z *umów o zarządzanie*. *Umowy o zarządzanie* wyraźnie stanowiły o konieczności podejmowania przez Zarządzającego również działań w zakresie nabywania i zbywania lokat. Nieliczne działania Spółki w tym zakresie stanowiły nie tylko niepełne wywiązywanie się z podpisanych z TFI *umów o zarządzanie*, ale również przyczyniły się do braku realizacji przyjętych w *Planach operacyjnych* założeń. NIK przyjmuje, iż sytuacja poszczególnych spółek mogła w danym momencie nie kwalifikować ich do zbycia, jednak nie powinno było to prowadzić do rezygnacji z prób pozyskania inwestora lub zweryfikowania możliwości rynkowych, zaś w ostateczności winno było to skutkować zmianą założeń *Planów operacyjnych*, nie zaś faktycznym odejściem przez IDA Management od podejmowania zasadniczej części działań zmierzających do ich realizacji.

Zdaniem NIK, Zarządzający, podpisując *umowy o zarządzanie*, oświadczył iż posiada wszelkie zasoby oraz wiedzę i doświadczenie niezbędne do prawidłowego i rzetelnego wykonania umowy, a zatem winien wykonywać (lub chociaż próbować wykonywać) działania, odzwierciedlające cały zakres usług ujęty w umowach.

(akta kontroli str. 60-82, 1009-1061, 1163-1205, 1358-1422, 1513-1546, 3693, 5236-5240, 6899-6900, 9871-9884, 10096-10097, 10854-10877, 10885)

2.3 Sporządzanie wniosków inwestycyjnych i realizacja transakcji dotyczących lokat

Opis stanu faktycznego

Działania objęte współdziałaniem z TFI

Podejmowanie, dokumentowanie i realizacja decyzji inwestycyjnych uregulowane zostały w *Procedurze operacyjnej* nr 2, a także w procedurach i regulaminach wewnętrznych IDA Management[55].

Dokumentem sporządzanym przez Zarządzającego przed podjęciem decyzji inwestycyjnej były wnioski inwestycyjne. IDA Management w okresie od początku funkcjonowania funduszy i zarządzania nimi (połowa 2015 r.) do połowy 2019 r. sporządziła dziewięć wniosków Inwestycyjnych dotyczących lokat funduszy (sześć dotyczących FIZAN Spółek ARP oraz trzy dotyczące FIZAN Nieruchomości ARP), z czego do dwóch (dotyczących FIZAN Spółek ARP) sporządzane były uzupełnienia.

Do dwóch wniosków inwestycyjnych, TFI złożyło zastrzeżenia. Dotyczyły one:

[55] Należały do nich: Procedura przeprowadzania należytej analizy przy doborze lokat Funduszu FIZAN Spółek ARP/FIZAN Nieruchomości ARP, Procedura dokumentowania decyzji inwestycyjnych dotyczących portfela aktywów Funduszu FIZAN Spółek ARP/FIZAN Nieruchomości ARP, Procedura zbywania akcji i udziałów spółek posiadanych przez FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia i/lub zaproszenia skierowanego do potencjalnych nabywców.

- udzielenia pożyczki przez FIZAN Spółek ARP spółce Mesko-AGD sp. z o.o. – TFI zwróciło się z prośbą o […]. Po przekazaniu przez Zarządzającego uzupełnienia wniosku, TFI w dniu 19 października 2016 r. wyraziło brak sprzeciwu.
- dokapitalizowania spółki Mesko-AGD sp. z o.o. na kwotę 5 000 tys. zł oraz zawarcia aneksu do umowy pożyczki udzielonej spółce przez FIZAN Spółek ARP – TFI złożyło zastrzeżenia zarówno do wniosku, jak i jego uzupełnionej treści. Pierwotnie zastrzeżenia dotyczyły konieczności […]. W zastrzeżeniach do uzupełnionego wniosku TFI przedstawiło stanowisko, iż podwyższenia kapitału spółki i nabycie udziałów w spółce przez fundusz za kwotę 5 000 tys. zł, przy wycenie spółki kształtującej się na poziomie […] zł, w której fundusz nie jest jedynym udziałowcem, nie jest możliwe do zaakceptowania.

Pozostałe wnioski inwestycyjne dotyczące FIZAN Spółek ARP odnosiły się do zbycia dwóch lokat, dokapitalizowania spółki Mesko-Rol sp. z o.o. w kwocie 5 500 tys. zł[56] oraz wydłużenia karencji w spłacie przez Mesko-AGD sp. z o.o. kapitału pożyczki otrzymanej od funduszu.

Wnioski inwestycyjne dotyczące FIZAN Nieruchomości ARP dotyczyły obniżenia kapitału zakładowego w IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. poprzez umorzenie 16 000 udziałów i wypłaty wynagrodzenia za umorzone udziały na rzecz wspólnika, zbycia przez FIZAN Nieruchomości ARP części lokat wchodzących w skład portfela FIZAN na rzecz ARP SA oraz zbycia na rzecz ARP SA lokaty w postaci wierzytelności należnej funduszowi od IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. z tytułu umorzenia udziałów FIZAN Nieruchomości ARP w IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o.

Jedyną lokatą, którą nabył FIZAN Spółek ARP była wierzytelność, wynikająca z udzielenia pożyczki dla spółki portfelowej Mesko-AGD sp. z o.o. W ocenie Zarządzającego, podjęte działanie służyło osiągnięciu celu inwestycyjnego przewidzianego w statucie FIZAN Spółek ARP. Spółka została wniesiona do portfela FIZAN Spółek ARP w dniu 12 stycznia 2016 r. W 2015 r. Mesko-AGD sp. z o.o. odnotowała stratę w kwocie 1 000 tys. zł netto, przy czym strata ze sprzedaży wyniosła 915 tys. zł. Największymi wierzycielami spółki były […] (1 700 tys. zł) i […] (600 tys. zł). Kapitały własne spółki Mesko-AGD Sp. z o.o., według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., wyniosły 2 370 tys. zł (po rozliczeniu straty za 2015 r.). W ocenie Zarządzającego, należało podjąć działania mające na celu opracowanie planu restrukturyzacyjnego, do którego realizacji niezbędne były dodatkowe środki finansowe. Pożyczka miała pomóc spółce w […], a przez to przyczynić się do realizacji celu biznesowego, a jednocześnie celu inwestycyjnego funduszu, jakim był również wzrost wartości Mesko-AGD Sp. z o.o.

Przed podjęciem decyzji w sprawie udzielenia pożyczki spółce Mesko-AGD sp. z o.o., Zarządzający dokonał szeregu analiz. Były one podstawą wniosku inwestycyjnego z dnia 12 września 2016 r., omawianego na posiedzeniu Komitetu Inwestycyjnego IDA Management w dniu 20 września 2016 r. oraz uzupełnienia do wniosku z dnia 30 września 2016 r., które było przedmiotem posiedzenia Komitetu Inwestycyjnego IDA Management w dniu 5 października 2016 r.[57]

Po uzyskaniu braku sprzeciwu ze strony TFI, w dniu 16 grudnia 2016 r. zawarta została pomiędzy FIZAN Spółek ARP i spółką Mesko-AGD sp. z o.o. umowa pożyczki na kwotę 3 600 tys. zł. W umowie przewidziane zostały określone zabezpieczenia jej spłaty. W zbadanym okresie spółka spłacała pożyczkę co do

[56] Uchwała Komitetu Inwestycyjnego IDA Management Sp. z o.o. nr 2/V/2018 z dnia 25 maja 2018 r. *w sprawie: wniosku spółki Mesko-Rol Sp. z o.o. z siedzibą w Skarżysku-Kamiennej w sprawie dokapitalizowania* określała […].

[57] Wniosek i uzupełnienie zawierały m.in. analizę uwarunkowań prawnych, analizę ryzyk, analizę uwarunkowań rynkowych lokaty, analizę uwarunkowań technicznych i technologicznych, analizę sytuacji finansowej spółki, analizę możliwości wyjścia spółki z kryzysowej sytuacji, analizę prognoz finansowych na lata 2016-2025, analizę harmonogramu spłat pożyczki oraz analizę zabezpieczenia pożyczki w postaci hipoteki na nieruchomości należącej do spółki.

zasady zgodnie z harmonogramem. Niewielkie odstępstwa od kwot wynikających z harmonogramu nie wpływały na ogólną kwotę spłaconej pożyczki.

Transakcje dotyczące zbycia lokat FIZAN Spółek ARP (udziałów w spółkach Mesko-AGD sp. z o.o. i Diotech sp. z o.o.) przeprowadzone zostały zgodnie ze statutem funduszu, przyjętymi *Procedurami operacyjnymi,* procedurami wewnętrznymi Zarządzającego oraz zawartą *umową o zarządzanie*. Decyzje inwestycyjne podjęte zostały przez Komitet Inwestycyjny i przedłożone do TFI, które nie składało zastrzeżeń do wniosków inwestycyjnych w tych sprawach.

Transakcja zbycia lokaty funduszu w postaci 2 300 udziałów (100% kapitału zakładowego) w Diotech sp. z o.o. została poprzedzona analizami zawartymi we wniosku na posiedzenie Komitetu Inwestycyjnego IDA Management, zgodnie *Procedurą zbywania akcji i udziałów spółek posiadanych przez FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia i/lub zaproszenia skierowanego do potencjalnych nabywców*. Procedura została wszczęta w dniu 8 września 2016 r. Ogłoszenie zostało opublikowane w ogólnopolskim dzienniku o profilu ekonomicznym w dniu 16 września 2016 r. W odpowiedzi na zamieszczone ogłoszenie o zbyciu udziałów, złożona została jedna wiążąca oferta zakupu udziałów spółki. Oferta cenowa wyniosła 1 300 tys. zł i była o […]% wyższa od wartości nominalnej. Z uwagi na złożenie oferty przez jeden podmiot, w którym udziały mieli pracownicy Diotech sp. z o.o., znający zakres działalności i wyniki spółki, ustalono odstąpienie od niektórych elementów procedury (pominięto etap złożenia oferty wstępnej i badanie spółki[58]). W dniu 19 stycznia 2017 r. Komitet Inwestycyjny IDA Management podjął uchwałę o wyborze inwestora i akceptującą wniosek inwestycyjny wraz z rekomendacją zbycia udziałów na rzecz inwestora. W dniu 26 stycznia 2017 r. skierowany został wniosek inwestycyjny do TFI, a w dniu 3 lutego 2017 r. TFI potwierdziło brak sprzeciwu do złożonego wniosku. Zbycie spółki nastąpiło w dnu 23 lutego 2017 r.

Druga transakcja zbycia lokaty dotyczyła zbycia spółki Mesko-AGD sp. z o.o. na rzecz innej spółki funduszu. W dniu 25 kwietnia 2018 r. spółka Mesko-Rol sp. z o.o. złożyła do FIZAN Spółek ARP wniosek w sprawie nabycia udziałów spółki Mesko-AGD sp. z o.o.

Wniosek w sprawie sprzedaży udziałów spółki Mesko-AGD sp. z o.o. zaopiniowany został przez Komitet Inwestycyjny w dniu 13 czerwca 2018 r. i tego samego dnia przekazany do TFI. Wniosek zawierał przewidziane w *Procedurze operacyjnej* elementy. Sprzedaż udziałów spółek będących lokatami funduszu powinna była następować zgodnie z *Procedurą zbywania akcji i udziałów spółek posiadanych przez FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia i/lub zaproszenia skierowanego do potencjalnych nabywców*, jednakże Zarządzający podjął uchwałę o odstąpieniu od powyższej procedury i przyjęciu *Procedury Alternatywnej w sprawie zbywania udziałów spółki posiadanych przez Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych Spółek ARP*[59]. Procedura zakładała odstąpienie od poszukiwania nabywców w drodze publicznego zaproszenia i dopuszczeniu do negocjacji wyłącznie jednego inwestora – innej spółki należącej do portfela FIZAN Spółek ARP, tj. spółki Mesko-Rol sp. z o.o. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż decyzja zakupu

[58] Uchwała Zarządu IDA Management nr 3/XLII/2016 r. z dnia 17 października 2016 r. w sprawie wyrażenia zgody na odstąpienie od stosowania „Procedury zbywania akcji i udziałów Spółek posiadanych przez Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych Spółek ARP oraz Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych ARP w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia i/lub zaproszenia skierowanego do potencjalnych nabywców" w części dotyczącej złożenia przez inwestora oferty wstępnej oraz badania Spółki przed złożeniem oferty wiążącej w procesie sprzedaży udziałów Diotech Sp. z o.o.".

[59] Procedura Alternatywna w sprawie zbywania udziałów spółki posiadanych przez Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych Spółek ARP przyjęta została w dniu 6 czerwca 2018 r. Dalej: Procedura alternatywna.

udziałów Mesko-AGD sp. z o.o. przez spółkę Mesko-Rol sp. z o.o. związana jest z jej planami rozwojowymi, spółki mają siedzibę w tej samej miejscowości, a zatem połączenie ich w grupę kapitałową umożliwi osiągnięcie maksymalnych efektów synergii, co przełoży się na wzrost wartości aktywa funduszu jakim jest spółka Mesko-Rol sp. z o.o., a przez to wzrost WAN całego funduszu. W dniu 14 czerwca 2018 r. TFI przekazało Zarządzającemu pismo potwierdzające brak sprzeciwu do przeprowadzenia transakcji. Zbycie spółki nastąpiło w dniu 28 sierpnia 2018 r.

W zakresie działalności FIZAN Nieruchomości ARP Zarządzający zainicjował proces obniżenia kapitału zakładowego IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. poprzez umorzenie udziałów o łącznej wartości nominalnej 8 000 tys. zł i wypłaty wynagrodzenia na rzecz funduszu. Wniosek inwestycyjny w tej sprawie, zawierający szczegółowe informacje dotyczące planowanego procesu, w tym analizę celowości i zasadności planowanego obniżenia kapitału zakładowego, był przedmiotem obrad, a następnie uchwały Komitetu Inwestycyjnego IDA Management w dniu 19 czerwca 2017 r. We wniosku wskazano, iż obniżenie kapitału zakładowego poprzez umorzenie udziałów w spółce portfelowej, stanowić będzie przychód funduszu, przez co zrealizowany zostanie cel inwestycyjny opisany w statucie. Jako uzasadnienie obniżenia kapitału zakładowego Zarządzający wskazał posiadanie przez spółkę środków finansowych w wysokości 11 500 tys. zł, które z uwagi na brak zysku netto, nie zostały wypłacone na rzecz funduszu będącego wspólnikiem spółki jako dywidenda. Brak zysku netto w latach 2015-2017 spowodowany był z kolei z koniecznością dokonania odpisu aktualizacyjnego związanego z aportem wniesionym przez ARP SA w 2015 r., który był przeszacowany, a następnie sprzedażą dwóch nieruchomości poniżej wartości księgowej, co skutkowało stratą na sprzedaży (przy czym cena obu sprzedanych nieruchomości była wyższa niż wartość rynkowa, wynikająca z operatu szacunkowego). Dodatkowo IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. uzyskiwała wpływy z działalności inwestycyjnej – rat kapitałowych leasingu finansowego jednej z posiadanych nieruchomości w wysokości […] zł rocznie, co miało przełożenie na stan środków finansowych na koncie spółki. W związku z powyższym, w ocenie Zarządzającego, jedyną możliwością realizacji celu inwestycyjnego funduszu było dokonanie obniżenia kapitału zakładowego IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. i wypłata wynagrodzenia dla wspólnika w zamian za umorzone udziały.

(akta kontroli str. 323-362, 1107-1141, 1578-1645, 3699-3700, 3858-3944, 5775-5865, 5873-6765, 6897, 6899-6900, 10092, 10155-10217)

Działania podjęte przez IDA Management bez udziału TFI

We wrześniu 2016 r. Zarządzający podjął decyzję dotyczącą obniżenia kapitału zakładowego bez wypłaty wynagrodzenia w spółce IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. Decyzja ta w ocenie Zarządzającego nie wymagała złożenia wniosku inwestycyjnego do TFI, bowiem umowa nabycia udziałów przez spółkę z o.o. w celu ich umorzenia była umową szczególnego rodzaju, w związku z czym nie była ona tożsama z umową sprzedaży udziałów w rozumieniu art. 190 *ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych*[60], nie nastąpiło przesunięcie na udziałów na podmiot trzeci, a obowiązek uzyskania zgody ze strony TFI na tę decyzję nie wynikał ze statutu funduszu, pełnomocnictwa, *umowy o zarządzanie* czy tez *Procedur operacyjnych*. Obniżenie kapitału było wynikiem zawyżonej wartości spółki podczas wnoszenia jej do FIZAN Nieruchomości ARP (wskutek przeszacowania aportu wniesionego do tej spółki w okresie poprzedzającym wniesienie spółki do funduszu). Wartość aktywów funduszu nie zmieniła się wskutek tego działania. TFI, stwierdzając brak sprzeciwu co do powyższej operacji (już jednak po przeprowadzeniu przez IDA Management), poinformowało Zarządzającego o konieczności występowania z wnioskiem inwestycyjnym

[60] Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 505, ze zm.).

każdorazowo, gdy obniżany jest kapitał w spółce portfelowej z uwagi na traktowanie takiego działania jako wychodzenia z inwestycji, a co za tym idzie jako decyzję inwestycyjną, wymagająca złożenia wniosku inwestycyjnego.

(akta kontroli str. 5866-5872, 10092, 10218-10224)

W okresie realizacji *umowy o zarządzanie*, IDA Management – działając w imieniu funduszu – uczestniczyła w przygotowaniu i podpisaniu *Umowy Inwestycyjnej* pomiędzy FIZAN Spółek ARP, Energia Euro Park sp. z o.o.[61] i Elektrociepłownią Mielec sp. z o.o.[62].

Umowa ta została zawarta w dniu 30 września 2015 r. Określiła ona m.in. wzajemne zobowiązania stron w zakresie zasad zbycia przez FIZAN udziałów w EEP z zachowaniem prawa pierwszeństwa ich nabycia przez EC Mielec oraz uprzedniego wyrażenia zgody przez EC Mielec na zrzeczenie się prawa pierwszeństwa nabycia udziałów w EEP[63] w związku z planowanym wniesieniem przez ARP SA udziałów w EEP do FIZAN Spółek ARP. W *Umowie Inwestycyjnej* uregulowano poszczególne etapy procedury przyszłego zbycia przez fundusz udziałów w EEP.

Umowa w imieniu funduszu została podpisana przez Prezesa Zarządu oraz Członka Zarządu IDA Management, który jednocześnie podpisał umowę jako Członek Rady Nadzorczej EEP, delegowany do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu tej spółki. Umowa ta została zawarta przed dniem wniesienia EEP do FIZAN Spółek ARP.

W dniu 8 stycznia 2016 r. została podpisana umowa cesji pomiędzy ARP, a FIZAN Spółek ARP, w imieniu którego IDA Management działała jako pełnomocnik. W umowie cesji IDA Management oświadczyła, iż zgodnie z podpisaną w dniu 30 września 2015 r. *Umową Inwestycyjną*, fundusz zobowiązał się do zawarcia z ARP umowy cesji praw i obowiązków, wynikających z wcześniejszej zawartej w dniu 11 kwietnia 2013 r. pomiędzy ARP SA, EC Mielec i EEP *Umowy Konsolidacyjnej*, z jednoczesnym zawarciem umowy przeniesienia własności udziałów spółki EEP. Na mocy umowy cesji, wszelkie prawa i obowiązki wynikające z *Umowy Konsolidacyjnej* zostały przeniesione z ARP na fundusz. Spółka EEP została wniesiona do FIZAN Spółek ARP w dniu 12 stycznia 2016 r. – na mocy umowy zawartej pomiędzy ARP a FIZAN Spółek ARP reprezentowanym w tej czynności przez TFI.

Umowa Inwestycyjna została przekazana przez IDA Management do TFI w dniu 15 maja 2017 r. Zarządzający zakładał, iż wszystkie dokumenty mogące mieć wpływ na wycenę przed wniesieniem do funduszu posiadanych przez ARP SA udziałów w EEP, zostały przekazane przez ARP SA przed zakończeniem procesu związanego z objęciem emisji.

W dniu 19 czerwca 2017 r. odbyło się spotkanie EC Mielec z Zarządzającym oraz Przewodniczącym RN EEP, będącym jednocześnie reprezentantem ARP. Podczas spotkania IDA Management i EEP zaprezentowały stanowisko, iż […]. Przedstawiciele EC Mielec […].

W dniu 18 września 2017 r. EC Mielec wezwała IDA Management do realizacji zobowiązań wynikających z *Umowy Inwestycyjnej*. W odpowiedzi w dniu 11 października 2017 r. Zarządzający poinformował EC Mielec o rozpoczęciu procedury własnych uzgodnień korporacyjnych. Następnie powołany został w IDA Management zespół[64], którego celem miało być dokonanie oceny prawidłowości

---

61 Dalej: EEP.

62 Dalej: EC Mielec.

63 Pierwszeństwo nabycia udziałów w EEP przez EC Mielec w przypadku zbywania ich przez ARP SA wynikało z umowy spółki oraz *Umowy Konsolidacyjnej* zawartej w dniu 11 kwietnia 2013 r. pomiędzy ARP SA, EC Mielec oraz EEP.

64 Uchwała Zarządu IDA Management nr 1/LXI/2017 z dnia 18 października 2017 r.

zawarcia *Umowy Inwestycyjnej*. W sporządzonym przez zespół sprawozdaniu wykazano niezbędność sporządzenia dodatkowych analiz prawnych dotyczących m.in. […]. Wątpliwości członka zespołu budziły m.in […][65], czy zgłoszone przez kancelarię prawną uwagi w kwestii […]. Ocena kancelarii prawnej opiniującej *Umowę Inwestycyjna* (przesłana w korespondencji elektronicznej na etapie poprzedzającym zawarcie umowy) była bowiem negatywna. Podkreślono w niej, iż EEP nie powinno było być stroną tej umowy, bowiem *Umowa Inwestycyjna* regulowała wzajemne kwestie między ówczesnym i przyszłym wspólnikiem EEP[66], a także, iż na moment podpisywania umowy, fundusz nie był podmiotem w jakimkolwiek charakterze powiązanym z EEP.

Na zlecenie IDA Management w grudniu 2017 r. przygotowanych został pięć opinii prawnych (z dnia 12 i 21 grudnia 2017 r.) w przedmiocie: […].

W opiniach stwierdzono, iż zrównanie *Umowy Inwestycyjnej* z decyzją inwestycyjną, obligowało IDA Management do stosowania obowiązujących wówczas w Spółce dokumentów wewnętrznych tj. *Regulaminu działania w najlepiej pojętym interesie Funduszu FIZAN Spółek ARP/ FIZAN Nieruchomości ARP*, *Procedury przeprowadzania należytej analizy przy doborze lokat Funduszu FIZAN Spółek ARP/FIZAN Nieruchomości ARP* oraz *Procedury dokumentowania decyzji inwestycyjnych dotyczących portfela aktywów Funduszu FIZAN Spółek ARP/ FIZAN Nieruchomości ARP*. W opinii kancelarii nie było podstaw do twierdzenia, iż fundusz był zobowiązany do zawarcia *Umowy Inwestycyjnej* o danej treści, a wszelkie prawa i obowiązki wynikające z *Umowy Konsolidacyjnej* ARP SA przeniosła na fundusz na mocy umowy cesji podpisanej w styczniu 2016 r. Wskazano także, że *Umowa Inwestycyjna* nie tylko zmieniała, ale zwiększała zobowiązania funduszu (w tym poprzez zwiększenie kary umownej) w stosunku do *Umowy Konsolidacyjnej*.

W opinii kancelarii prawnej zostało także przedstawione stanowisko, iż […].

W dniu 26 lutego 2018 r. IDA Management złożyła zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa. W dniu 31 grudnia 2018 r. wydane zostało postanowienie o umorzeniu śledztwa. Zaskarżone przez IDA Management postanowienie zostało utrzymane w mocy przez Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2019 r.

W międzyczasie, w dniu 5 kwietnia 2018 r. EC Mielec wystosowała do IDA Management oraz do TFI zaproszenie do negocjacji w celu zbycia przez FIZAN Spółek ARP posiadanych udziałów w EEP, podnosząc jednocześnie brak informacji ze strony IDA Management w zakresie rezultatów sygnalizowanych wcześniej uzgodnień. Ponowne zaproszenie do negocjacji, EC Mielec wystosowała w dniu 27 kwietnia 2018 r. Do dnia zakończenia kontroli transakcja nie została zrealizowana ani nie zostały poczynione uzgodnienia zmierzające do zakończenia sprawy. EC Mielec wystąpiła z powództwem do sądu powszechnego w tej sprawie.

(akta kontroli str. 10093-10095, 10230-10848, 10849)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

IDA Management nie złożyła do TFI wniosku inwestycyjnego dotyczącego podpisania w dniu 30 września 2015 r. *Umowy Inwestycyjnej* pomiędzy FIZAN Spółek ARP, EEP i EC Mielec. Stanowiło to naruszenie § 5 *umowy o zarządzanie* (obowiązującej pomiędzy TFI i Zarządzającym) dotyczącego zasad nabywania i zbywania lokat funduszu.

Zgodnie z zawartą *umową o zarzadzanie* IDA Management zobowiązana była do sporządzania wniosków inwestycyjnych dla potrzeb podjęcia decyzji w sprawie

[65] Z przekazanych w trakcie kontroli dokumentów, które zostały również uwzględnione w sprawozdaniu zespołu, wynika, iż […]

[66] Odpowiednio ARP SA i FIZAN Spółek ARP.

nabycia lub zbycia lokaty. *Procedura operacyjna* określała, iż w ramach procesu zarządzania portfelem inwestycyjnym funduszu, w tym również podejmowania i wykonywania decyzji inwestycyjnych, Zarządzający był zobowiązany m.in. do dokonania analizy uwarunkowań rynkowych i prawnych oraz ryzyk związanych z planowana inwestycją. Uregulowania te znalazły odzwierciedlenie w obowiązującej w dniu podpisania *Umowy Inwestycyjnej* procedurze dokumentowania decyzji inwestycyjnych dotyczących portfela aktywów Funduszu FIZAN Spółek ARP/ FIZAN Nieruchomości ARP.

W odniesieniu do powyższej podpisanej *Umowy Inwestycyjnej* nie tylko nie zostały sporządzone analizy wymagane postanowieniami *Procedury operacyjnej* i procedur wewnętrznych Zarządzającego, ale również Zarządzający nie złożył do TFI wymaganego wniosku inwestycyjnego.

Podpisana *Umowa Inwestycyjna* stanowiła umowę o charakterze zobowiązującym, w której fundusz zobowiązał się do przyszłego zbycia udziałów zgodnie z określoną w umowie procedurą i na warunkach częściowo w niej określonych, co zważywszy na ograniczenie przyszłej swobody decyzyjnej funduszu w zbyciu danego składnika aktywów stanowiło w ocenie NIK decyzję inwestycyjną, a co za tym idzie wymagało złożenia wniosku inwestycyjnego i uzyskania przez Zarządzającego stanowiska TFI. Zaniechanie powyższego działania ze strony IDA Management stanowiło istotne naruszenie zobowiązań względem TFI i obowiązku zarządzania portfelem funduszu zgodnie z przyjętymi zasadami.

NIK zwraca przy tym uwagę, iż nie ocenia innych cywilnoprawnych aspektów zawarcia *Umowy Inwestycyjnej* w świetle przepisów powszechnie obowiązujących oraz ich następstw ze względu na skierowanie sprawy na drogę postępowania cywilnego przez sądem powszechnym.

(akta kontroli str. 45-59, 1435-1456)

2.4 Wyniki prowadzonej działalności

Opis stanu faktycznego

W latach 2015-2019 (I poł.), poza poszczególnymi emisjami certyfikatów w FIZAN Spółek ARP, przeprowadzone zostały następujące operacje:

- 16 grudnia 2016 r. nabyto lokatę w postaci wierzytelności – udzielono spółce Mesko-AGD Sp. z o.o. pożyczki w kwocie 3 600 tys. zł,
- 23 lutego 2017 r. nastąpiło zbycie 2 300 udziałów spółki Diotech sp. z o.o. za kwotę 1 300 tys. zł,
- 28 sierpnia 2018 r. nastąpiło zbycie 16 538 udziałów spółki Mesko-AGD sp. z o.o. na rzecz innej spółki należącej do FIZAN Spółek ARP, tj. Mesko-Rol sp. z o.o.

W latach 2015-2019 (I poł.), poza poszczególnymi emisjami certyfikatów w FIZAN Nieruchomości ARP, przeprowadzone zostały następujące operacje:

- Obniżenie kapitału zakładowego poprzez umorzenie udziałów za wynagrodzeniem w IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o. (obniżenie kapitału zakładowego o 8 000 tys. zł poprzez umorzenie 16 tys. udziałów będących w posiadaniu funduszu),
- Zbycie udziałów wszystkich spółek portfelowych (2 000 udziałów Operator sp. z o.o., 9 935 udziałów IDA Nieruchomości 1 sp. z o.o. i 51 934 udziałów IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o.) jedynemu uczestnikowi, tj. ARP SA,
- Zbycie ARP SA wierzytelności wobec IDA Nieruchomości 2 sp. z o.o.,
- Wykup przez fundusz certyfikatów inwestycyjnych należących do ARP SA,
- Likwidacja FIZAN Nieruchomości ARP.

W kontrolowanym okresie na podstawie art. 19 ust. 1 pkt 1 statutu FIZAN Spółek ARP dokonano jednej wypłaty na rzecz uczestnika funduszu, tj. ARP SA, w kwocie 650 tys. zł – tytułem wypłaty przychodu z zamknięcia inwestycji (sprzedaży Diotech sp. z o.o.).

Cztery spółki portfelowe FIZAN Spółek ARP zanotowały stratę za 2015 r. W latach 2016-2018 stratę zanotowało pięć spółek. Dwie spółki odnotowywały stratę przez cały okres znajdowania się w funduszu: […] i […].

Przychodami z lokat FIZAN Spółek ARP były dywidendy, odsetki z lokat bankowych oraz odsetki od udzielonej pożyczki. W okresie od 8 maja 2015 r. do 20 maja 2019 r. FIZAN Spółek uzyskał z tych tytułów przychody w łącznej wysokości 17 916 tys. zł[67], z czego większość stanowiły przychody z tytułu dywidend tj. 17 103 tys. zł (95,5%). W 2015 r. łączne przychody z lokat wyniosły 2 169 tys. zł, z czego dywidendy i inne udziały w zyskach wyniosły 2 105 tys. zł, w 2016 r. wartości te wynosiły odpowiednio 3 668 tys. zł i 3 566 tys. zł, w 2017 r. – 4 283 tys. zł i 4 088 tys. zł. Największe przychody w wysokości 7 296 tys. zł osiągnięte zostały przez fundusz w 2018 r. (w tym 6 973 tys. zł z tytułu dywidend). Łączne dywidendy wypłacone przez spółki […] (7 928 tys. zł) oraz […] (6 033 tys. zł) stanowiły prawie 82% wszystkich wypłaconych dywidend.

Przychodami z lokat FIZAN Nieruchomości ARP były odsetki z lokat bankowych, które w okresie od 8 maja 2015 r. do 31 grudnia 2017 r. wyniosły łącznie 107 tys. zł.

Wyłącznym przedmiotem działalności IDA Management było zarządzanie FIZAN Nieruchomości ARP (do jego likwidacji) i FIZAN Spółek ARP. Spółka nie składała innym podmiotom ofert świadczenia usług zarządczych lub innych. Niemal wyłącznymi jej przychodami były opłaty za zarządzanie, na zlecenie TFI, funduszami FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP. Kwartalne wynagrodzenie Spółki z tytułu świadczenia usług zarządzania równe było różnicy pomiędzy całkowitą kwotą wynagrodzenia za zarządzanie funduszami w danym kwartale, wynikającą ze statutu danego FIZAN[68], a określoną w *umowach o zarządzanie*, przypadającą TFI, kwotą najpierw […] zł, a następnie […] zł[69]. Wynagrodzenie otrzymywane przez IDA Management naliczane było kwartalnie i było zmienne, bowiem zgodnie z zapisami zawartymi w statutach funduszy wysokość kwoty wynagrodzenia za zarządzanie uzależniona była od wartości aktywów netto, która ulegała zmianom.

Przychody IDA Management z tytułu świadczenia usług zarządzania aktywami FIZAN Spółek ARP za okres od III kw. 2015 r. do I kw. 2019 r. wyniosły 16 151,68 tys. zł, zaś aktywami FIZAN Nieruchomości ARP za okres od III kw. 2015 r. do II kw. 2018 r. (do którego funkcjonował fundusz) wyniosły 3 641,12 tys. zł.

Zgodnie z danymi wynikającymi ze sprawozdań finansowych, łączne przychody IDA Management w latach 2015-2018 wyniosły 18 901,27 tys. zł, z czego pozostałe przychody operacyjne i przychody finansowe wyniosły 72,9 tys. zł, co stanowiło 0,04% wszystkich przychodów.

(akta kontroli str. 10-16, 29-35, 1163-1205, 1358-1422, 1581, 3081-3117, 3700, 6766-6884)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

IDA Management zarządzała FIZAN Nieruchomości ARP i FIZAN Spółek ARP zgodnie z zasadami polityki inwestycyjnej określonymi w *umowach o zarządzanie*

[67] W podanej kwocie nie została ujęta wypłata dywidendy przez spółkę […] – dzień wypłaty przypadał na okres po zakończeniu czynności kontrolnych.

[68] Przepisy art. 35 ust. 2 statutów funduszy określające wysokość wynagrodzenia jako 2% WAN. Zapisy statutów zostały zmienione w dniu 13 października 2016 r., wysokość wynagrodzenia określono na 2,22% WAN.

[69] Por. § 11 ust. 2 *umów o zarządzanie*, zmieniony aneksem nr 2 z dnia 30 września 2016 r. Pierwotnie kwota określona została na […] zł.

i *Strategiach inwestycyjnych* poszczególnych funduszy. Przedmioty lokat funduszy zgodne były z regulacjami statutów. W całym okresie zarządzania FIZAN Spółek ARP zachowane były limity inwestycyjne wynikające z *u.f.i.* oraz statutów. Struktura aktywów FIZAN Nieruchomości ARP od jego utworzenia nie była dostosowana do wymogów ustawowych, co ostatecznie skutkowało likwidacją funduszu.

IDA Management sprawowała nadzór właścicielski nad spółkami portfelowymi FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP w oparciu o wypracowane *Zasady nadzoru właścicielskiego*. Zarządzający dokonywał analizy potrzeb inwestycyjnych spółek, a także wspierał je w przeprowadzanych procesach restrukturyzacyjnych. Sytuacja spółek portfelowych była monitorowana na bieżąco.

IDA Management przygotowała i przedstawiła do TFI wnioski inwestycyjne dla potrzeb podjęcia decyzji w sprawie zbycia aktywów FIZAN Spółek ARP, tj. udziałów spółki Diotech sp. z o.o. i Mesko-AGD sp. z o.o. oraz nabycia lokaty w postaci wierzytelności na skutek udzielenia pożyczki spółce Mesko-AGD sp. z o.o. oraz wydłużenia karencji w spłacie kapitału tej pożyczki, a także wnioski inwestycyjne dotyczące dokapitalizowania spółki Mesko-AGD sp. z o.o. (wniosek nie uzyskał akceptacji TFI) i spółki Mesko-Rol sp. z o.o. Złożone zostały również trzy wnioski dotyczące FIZAN Nieruchomości ARP. Działania te poprzedzone były analizami i przeprowadzone zgodnie z *umowami o zarzadzanie*, *Procedurami operacyjnymi* i regulacjami wewnętrznymi Zarządzającego.

W działalności IDA Management wystąpiła istotna nieprawidłowość. Zarządzający nie sporządził analiz, a także nie złożył wniosku inwestycyjnego dotyczącego podpisania w dniu 30 września 2015 r. *Umowy Inwestycyjnej* pomiędzy FIZAN Spółek ARP, EEP oraz EC Mielec. Umowa ta mająca charakter zobowiązujący dla funduszu podpisana została przed dniem wniesienia spółki EEP do funduszu, a wątpliwości prawne i konsekwencje z niej wynikające nie zostały rozstrzygnięte do dnia zakończenia kontroli. Sprawa trafiła na drogę postępowania cywilnego przed sądem powszechnym.

Jakkolwiek Zarządzający, z zastrzeżeniem opisanych nieprawidłowości, prowadził działalność w sposób formalnie poprawny, a jego działania ukierunkowane były na wsparcie spółek portfelowych, to w ocenie NIK sposób zarządzania funduszami nie był wystarczająco aktywny.

Zarządzający opracował *Plany operacyjne* dla obu funduszy. Jednorazowo (na początku 2018 r.) sporządził również sprawozdania weryfikujące wykonanie w 2017 r. obowiązujących *Planów operacyjnych*, z których wynikało, iż większość przyjętych założeń nie została zrealizowana. Pomimo tego i obowiązku corocznej aktualizacji dokumentów, *Plany operacyjne* nie były aktualizowane ani też dostosowywane do zmieniających się potrzeb i możliwości.

W ocenie NIK, w badanym okresie Zarządzający nie podejmował wystarczających czynności związanych z aktywnym poszukiwaniem nowych lokat dla funduszy ani też zmierzających do zbycia poszczególnych lokat znajdujących się w portfelu funduszy. Poszukiwania potencjalnych inwestorów ograniczały się jedynie do trzech spółek portfelowych, a działania zmierzające do ewentualnego zakupu udziałów i akcji dotyczyły dwóch już posiadanych spółek. Podjęte przez Zarządzającego decyzje inwestycyjne, wyrażone w postaci wniosków inwestycyjnych dotyczących wszystkich trzech spółek FIZAN Nieruchomości ARP oraz tylko trzech spółek FIZAN Spółek ARP z 15 spółek ogółem, w przeważającej większości przypadków dotyczyły działań o charakterze wewnętrznym – jedynie w transakcji zbycia udziałów spółki Diotech sp. z o.o. inwestorem był podmiot zewnętrzny.

3. Współpraca w ramach Grupy PFR

Opis stanu faktycznego

IDA Management w zakresie zarządzania funduszami FIZAN Spółek ARP i FIZAN Nieruchomości ARP nie angażowała w sprawy ich dotyczące podmiotów tzw. Grupy PFR oraz nie korzystała z informacji o możliwościach inwestycyjnych ani też ze wsparcia podmiotów Grupy PFR. Zarządzający nie występował do PFR TFI SA – będącej spółką zależną Polskiego Funduszu Rozwoju SA – o zainicjowanie takiej współpracy.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu i Członka Zarządu IDA Management[70], *Spółka nie jest zobowiązana do podejmowania oficjalnych działań mających na celu dostęp do informacji o możliwościach inwestycyjnych i wsparciu dostępnym ze strony podmiotów z tej grupy. Niemniej jednak, Spółka od II kwartału 2019 roku, utrzymuje kontakty robocze z niektórymi podmiotami z tej grupy.*

(akta kontroli str. 3702, 10921)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

IDA Management, współpracując z ARP i PFR TFI w ramach mechanizmu FIZAN, nie podejmowała jednak działań mających na celu uzyskanie dostępu do informacji o możliwościach inwestycyjnych i wsparciu ze strony podmiotów Grupy PFR w zakresie *know-how*, wsparcia kapitałowego lub informacji o potencjalnych nabywcach aktywów zgromadzonych w funduszach. W ocenie NIK, IDA Management powinna zmierzać do nawiązania takiej współpracy w sprawach dotyczących portfela funduszy, zwłaszcza w sytuacji problemów ze znalezieniem inwestorów dla spółek portfelowych, bądź poszukiwania źródeł dokapitalizowania działań restrukturyzacyjnych w spółkach portfelowych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 *ustawy o NIK*, wnosi o:

Wnioski

1. Dokonanie weryfikacji aktualności przyjętych w dniu 2 grudnia 2016 r. *Procedur operacyjnych* regulujących wykonywanie obowiązków wynikających z *umowy o zarządzanie* portfelem inwestycyjnym FIZAN Spółek ARP.
2. Sporządzenie aktualizacji *Strategii Inwestycyjnej* FIZAN Spółek ARP lub zainicjowanie zmiany zapisów *Procedur operacyjnych* w zakresie konieczności dokonywania aktualizacji co najmniej raz na sześć miesięcy.
3. Dokonanie aktualizacji *Planu operacyjnego* FIZAN Spółek ARP, uwzględniającej bieżącą sytuację portfela spółek, plany inwestycyjne funduszu, posiadane przez fundusz środki finansowe oraz ewentualne uzgodnienia z ARP SA.
4. Zwiększenie działań ukierunkowanych na poszukiwanie potencjalnych inwestorów zainteresowanych zakupem poszczególnych składników aktywów FIZAN Spółek ARP, a także nowych lokat do portfela inwestycyjnego funduszu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

[70] Pismo IDA Management z dnia 22 sierpnia 2019 r. (znak: L.dz 169/2109).

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 2 października 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Sławomir Grzelak

/-/

.....
podpis

Kontroler
Monika Kowalska-Rozkosz
Specjalista kontroli państwowej

/-/

.....
podpis